Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Манай 1921 оной [...]рин 21-hэ гарана | № 109 (13598) | 1974 оной майн 12, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1974 ондо ургаса хуряалгые, хүдөө ажахын продукт бэлэдхэлгые хангаха хэмжээнүүд тухай» тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаба.

аса хуряалгые хаhа юнь, hайн шанартай гэргэхэ, ороohо таряа газар таряалангай бүодуктнуудые худалдан түсэб дүүргэхэ, үлүүүргэхэ, тэдэниие шэа гээлтэгүйгөөр хада зорилгоор 1974 оной хуряалгада, хүдөө н продуктнуудые бэдэ колхоз, совхозуу элэдхэлэй ба транспорганизацинуудай хаhа гоо бэлдэхэ ябадал шень союзна республиай компартинуудай дые, Министрнүүдэй үдые, СССР-эй хүдөө министерствые, эй мелиорациин ба ажахын министерст Союзсельхозтехникые. эй бэлдхэлэй министие, СССР-эй эдеэ хоопромышленностиин миствые, СССР-эй хүнпромышленностиин миствые, СССР-эй мяха hүнэй промышленносминистерствые, партиин ай, областной, районно нуудые, автономито иканууdай Министр Соведүүдые, ажалшапутадай нютагай Соай гүйсэдкомуудые, хүдөө ажахын орга колхоз, совхозуудай бэлдхэлэй организаай хүтэлбэрилэгшэдые эй Центральна Коми ССР-эй Министрнүүдэй уялгалба.

hото ургамалнуудай хуряалгые түргэдхэлада тохёолдоhон эралhaa уламжалан, хүажахын хэрэглэмжэдэ гдажа үгтэhэн фонhоор ороohо хуряадаг нуудые эльгээхэ бол74 оной май — сенhарануудай туршада ха, тэрэшэлэн союзна ликануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй зүбшэжэ, хэрэгтэй болоо hаань, Казахай ССР-тэ ондоо союзна республиканууdhaa дүй дүршэлтэй комбайнернүүдые ургаса хуряалгын үедэ эльгээхыень СССР-эй хүдөө ажахын министерствэдэ, Союзсельхозтехникэдэ зүбшөөгдөө.

СССР-эй хүдөө ажахын министерствэтэй, союзна республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүдтэй зүбшэжэ, хэрэгтэй болоhон ушартань ургаса хуряалгын ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын үедэ «Транссельхозтехникын» транспортна предприятинуудай автоколонннонуудые нэгэ союзна республикаhaa нүгөөдэ союзна республикадань ябуулха эрхэ Союзсельхозтехникэдэ олгогдоо. СССР-эй Госснаб ургаса хуряалгын үедэ хүдөө ажахыда үгтэhэн ашаанай автомобильнуудые болзорhоонь урид эльгээхэ уялгатай.

Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерство, ургаса хуряалгын техникэ бүтээдэг бусад министерствэнүүд ба зургаанууд үгтэhэн фонднуудай тоосоогоор хүдөө ажахыда тэрэ техникые болзорhоонь урид ябуулха зэргэтэй.

Ороohо сэбэрлэдэг агрегатуудта ба ороohо сэбэрлэдэг хатаадаг комплекснуудта хэрэгтэй түхеэрэлгэ, ашаанай автомобильнуудта хэрэгтэй мөөрнүүдые гаргадаг, тэрэшэлэн тракторнуудай, автомобильнуудай, комбайнуудай, үбhэ хуряадаг ба хүдөө ажахын бусад машинануудай запасной частьнуудые бүтээдэг министерствэнүүд ба зургаануудта эдэ бүгэдые болзорhоонь урид бүтээн гаргаха, эльгээхэ даалгабари үгтөө.

Колхоз, совхозуудта, СССР-эй бэлэдхэлэй министерствын предприятинууд ба организацинуудта машинанууд, түхеэрэлгэ, метизүүд, металл болон бусад материалнууд нэмэжэ үгтэбэ.

Хүдөөгэй ба уhанай ажахынуудта, хүдөөгэй барилгада, ороohо таряа тушаан абадаг, ороohо таряа буйлуулдаг ба бэлэдхэлэй организацинуудта зорюулагдажа үгтэhэн фондын тоосоогоор барилгын ба модоной материалнууд, электро-түхеэрэлгэ ба промышленна бусад продукци болзорhоонь урид эльгээгдэхээр хараалагдана.

1974 оной ургаса хуряалгые үнгэргэхын тулада үгтэhэн материальна эд хэрэгсэлнүүдые нарин нягтаар алмаха ябадал союзна республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй хүдөө ажахын министерство, СССР-эй мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, СССР-эй бэлэдхэлэй министерство ба Союзсельхозтехникэ хангаха уялгатай.

Гүрэндэ ороohо таряа тушааха талаар колхоз, совхозуудые ороohо таряа тушаан абадаг түс түс предприятинуудта даалгаха, бухэли сүүдхэ соо хүдэлдэг байхаар ороohо таряа шэрэлгын графигуудые табиха, баталха ябадал союзна республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй бэлэдхэлэй министерствэдэ дурадхагдаа. Ороohо таряа шэрэлгые хүтэлбэрилхэ, автотранспортые hайнаар хэрэглэхэ диспетчернүүдэй оперативна бүлэгүүдые районуудта, областьнуудта, хизаарнууд ба республиканууdта байгуулха, ашаанай ехэ автомобильнуудhaa, автопоезднуудhaa ороohо таряа түргөөр буулгаха, шэгнэхын тулада шухала хэмжээ ябуулганууdые ороohо таряа тушаан абадаг предприятинуудта үнгэргэхэ. Ороohо таряанай шанар саг соонь, зүбөөр тодорхойлхын тулада ороohо таряа тушаан абадаг предприятинуудай технохимическэ хиналтын таhагуудые хүсэд хүрэхэ лаборантнуудаар бүридүүлхэ.

Баталагдаhан списогтэ ороhон зарим министерствэнүүд ба зургаануудай автомобильнуудhaa гадна, бүхы предприятинуудай, эмхи зургаанууdай ба организацинуудай ашаанай автомобильнуудые, ашаа шэрэдэг автоприцепүүдые жолоошодтойнь хамта, мүн заhабарилгын хэрэгсэлнүүдтэйнь хамта 1974 оной ургаса хуряалгада хабаадуулхыень, тэрэшэлэн хабаадуулагдаhан автомобильнуудые автомобильна ажахынуудта, совхозууд ба колхозуудта даалгаха гурим, эдэ автомобильнуудhaa автоколонннонуудые эмхидхэхэ, автомобильнуудые запасной частьнуудаар, заhабарилгын хэрэгсэлнүүдээр ба нефтепродуктаар хангаха гурим тогтоохыень союзна республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөгдөө.

Ороohо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэлгэ дээрэ ашаанай автомобильнуудые бүхэли сүүдхэ соо хүдэлгэхэ шухала гэжэ мэдэрэгдээ. Энэ зорилгоор хэрэгтэй болоо hаань, жолоошодые арадай ажахын бусад hалбаринууdhaa хабаадуулжа байгаад, нэгэ автомобильда хоёр жолоошоной хүртэдэг байхаар ургаса хуряалгада хэрэглэгдэдэг бүхы автомобильнуудые жолоошодоор бүридүүлхэ ябадал союзна ба автономито республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүд, крайгүйсэдкомууд ба облгүйсэдкомууд хангаха уялгатай.

1974 оной ургаса хуряалгын үедэ комбайнhaa ороohо шэрэдэг, мүн ороohо таряа тушаан абадаг пунктнуудта ороohо шэрэдэг автомобильнуудта, үйлэдбэриин талаар хэрэгтэй болоо hаань, жолоошодой туhалагшадтай байхыень (автомобиль жолоодохо эрхэтэй хүнүүдые) совхозуудта ба хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта зүбшөөхэ эрхэ, мүн колхозуудта дурадхаха эрхэ союзна республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдоо. Жолоошодой туhалагшадай ажалай түлөөhэн жолоошодой олоhон олзын 80 процент хэмжээтэй байха.

Ургаса хуряалгада хабаадуулагдаhан ашаанай автомобильнуудые, ашаа шэрэдэг автоприцепүүдые түмэр харгыгаар шэрэлгын гаргашануудые түлэхэ гурим тогтоогдоо. Ороohо таряа шэрэhэнэй түлөө, ороohо таряа тушаан абадаг хүдөөгэй холын предприятинууdhaa линейнэ предприятинууд хүрэтэр ороohо таряа шэрэhые оруулалсан, тоhолиг ургамалнуудай үрэhэ, саахарай свекло, хлопок ба 1974 оной ургасын хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэhэнэй түлөө, тэрэшэлэн силос шэрэhэнэй түлөө, мүн жолоошодой хэжэ байhан гол хүдэлмэриингөө газарhaa саг зуурын хүдэлмэриин газарта ошоhоной ба hөөргөө ерэhэнэй түлөө автомобильнуудай эзэдтэй, жолоошодтой хэхэ тоосооной гурим 1973 ондо хэрэглэгдэhэн тоосооной гуримда адли байха.

Ороohо таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэлгэдэ, тэрэшэлэн силос шэрэлгэдэ эльгээгдэhэн жолоошод, заhабарилгын хүдэлмэришэд, механигууд, автоколонннонуудай начальнигууд, автомобильна ажахынуудай диспетчернүүд эльгээгдэhэн бүхы сагайнгаа турша соо абажа байhан дунда зэргын олзынгоо 75 процентые хүдэлжэ байhан газарhaa абадаг байха. Зүгөөр энэ олзонь тарифна түлбэриhөөнь бага байха ёhогүй. Предприятинууд, эмхи зургаанууд, организацинууд эдэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүдэлдэг хүдэлмэриин гол газартань өөhэдынгөө мүнгэ зөөриhөө энэ мүнгые түлэдэг байха. Энээнтэй дашарамдуулан, эльгээгдэhэн хүдэлмэрилэгшэдтэ сүүдхэ бүриин ба гэр байрын мүнгэн түлэгдэхэгүй.

1974 оной ургасын ороohо таряа ба хүдөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэхэдээ, ашаанай ехэ автомобильнууд, прицептэй автомобильнууд дээрэ (автопоезднуудта) хүдэлдэг жолоошодто тарифна түлбэриинь 25 процентын хэмжээнэй нэмэлтэ шан тогтоогдоо. Тогтоогдоhон хүдэлмэриин сагай турша соо халаанайнгаа даалгабариие дүүргээд байбалнь, халаан бүри хэhэн хүдэлмэриин дүнгөөр энэ шан үгтэхэ.

Ороohо таряа ба саахарай свекло хоёр халаанда шэрэдэг (нэгэ автомобиль дээрэ хоёр жолоошон) жолоошодто автомобильнуудые сүүдхэ соо 20 часhaa бага бэшэ саг соо таhалгаряагүйгөөр хүдэлгэhэнэйнь түлөө тарифна түлбэриин 20 процент хэмжээнэй шан тогтоогдоо. Харин Сибириин, Ураалай, Доодо ба Дунда Волгын нютагуудта, Казахай ССР-эй шэнэ газар ашаглаhан районуудта ороohо таряа шэрэдэг жолоошодто тарифна түлбэриин 40 процент хэмжээнэй шан тогтоогдоо. Сүүдхынгээ даалгабари дүүргээд, удаадахи сүүдхэдэ хүдэлхын тулада автомобиляа эбдэрээнгүй hайн зандань тушаагаад байхадань, хүдэлмэриин сүүдхын дүнгөөр энэ шан олгогдохо.

1974 ондо колхоз, совхозуудтахи хүдэлмэриин эгээл шахардуу шаҥа хаhада промышленна, транспортна ба бусад предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба организацинуудай тракторнуудые, автобензовозуудые жолоошодтойнь хамта, тэрэшэлэн трактористнууд - машинистнүүдые хабаадуулхыень союзна республиканууdай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөгдөө. Энэ хадаа тогтоогдоhон түсэбтэ даалгабаринуудаа дүүргэхэдэнь hаад хэхэ ёhогүй.

Колхоз, совхозуудта хүдэлмэрилэгшэд ба техникэ эльгээhэн предприятинууд, эмхи зургаанууд ба организацинууд ажаллаха газартань хүрэтэр абаашаhанай, hөөргэнь техникээ шэрэhэнэй ба хүдэлмэрилэгшэдөө зөөhэнэй гаргашануудые өөhэдынгөө мүнгэ зөөреэр түлэдэг байха.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

ОРОМНАЙ ИЛАЛТЫН ҺАЙНДЭРЫЕ ТЭМДЭГЛЭЭ

Совет орон Илалтын hайндэрые баяр ёhололой оршон байдалда тэмдэглээ. Майн 9 — манай гүрэнэй түүхэдэ эгээн эли тодо, мартагдашагүй үдэрнүүдэй нэгэн юм. Оронойимнай түб хотодо, союзна республиканууdай түб хотонуудта, городууд болон тосхонуудта олон мянган хүнүүд hайндэрөөр шэмэглэгдэhэн талмай болон гудамжануудтаа гараа. Фашис Германиие совет арадай илаhан илалтада зорюулагдаhан олон хүнүүдэй хабаадалгатай митингнүүд болоо. Мүн залуу сэрэгшэд, хүдэлмэришэд, пионернүүд болон hургуулиинхидтай дайнда хабаадагшадай уулзалга зүрхэ сэдьхэл доhолгоо. Энээн тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд хөөрэнэ.

ЛЕНИНГРАД. Майн 9-нэй хахад үдэр багта Пискаревскэ мемориальна хүүрэй дэргэдэ артиллериин нэерээн зэдэлээ. Заншалай ёhоор ленинградайхид — городые 900 үдэрэй туршада хамгаалhан сэрэгшэд, мүн залуу үетэнэй түлөөлэгшэд сэсэгүүдые асаржа, эндэ дайнай үедэ унаhан ленинградайхид, москвагайхид, сибирягууд, ураалайхид болон волгынхидай — Октябриин үлгы болохо городые, Ленинэй городые дайсадhaa үбсүүгээрээ хамгаалhан хүнүүдэй дурасхаалые минутын туршада шэмээгүй байлгаар тэмдэглээ.

Советскэ Союзай гүрэнэй гимн зэдэлнэ. Дайнда унаhан хүнүүдэй хүүр дээрэ герой-городой, Ленинградска областиин, энэ город шадар болоhон тулалдаанда алдар солотой болоhон дайшалхы частьнууд болон соединенинүүдэй тугууд буулгагдана.

Эндэ болоhон баяр ёhололой суглаан дээрэ илалтын тугые дээгүүр үргэжэ ябаха, Ленинэй партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ байха, коммунизмын аша туhада эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлхэ гэhэн тангариг ленинградайхид үгөө.

КИЕВ. Украинын ажалшад фашис эзэмдэгшэдhээ республикын городууд болон хүдөө тосхонуудые сүлөөлhэн хүнүүдтэ гүнзэгы баяр хүргөө. Танигдаагүй солдадай хүүрэй дэргэдэ Украинын Компартиин Центральна Комитедэй, УССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Министрнүүдэй Соведэй, Киевэй сэрэгэй Улаан Тугай ордента округой сэрэгэй соведэй үмэнэhөө веногууд табигдана. Мүн эндэ партийна, совет, профсоюзай болон ниитын организацинуудай үмэнэhөө веногууд табигдана. Эндэ хабаадалсагшад дайнда унаhан баатарнуудай дурасхаалай хүндэлэлдэ минутын туршада абяагүй байгаа. Советскэ Союзай, Украинын ССР-эй Гүрэнэй гимнүүд зэдэлнэ. Киевскэ гарнизоной сэрэгшэдэй баяр ёhололой марш үнгэрөө.

МИНСК. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ талмай дээрэ Минск городой олон мянган ажалшад сугларaa. Эндэhээ тэдэнэр Илалтын талмай тээшэ ошоно. Эндэ суглараг шад дайнда унаhан хүнүүдэй дурасхаалые минутын туршада шэмээгүй байлгаар тэмдэглээ.

В. И. Ленинэй, дайнда унаhан хүнүүдэй дурасхаалай хүшөөдэ Белоруссиин Компартиин ЦК-гай, БССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй үмэнэhөө, Минск городой партийна, совет, сэрэгэй, профсоюзай болон комсомолой организацинуудай үмэнэhөө сэсэгүүд табигдаа.

РИГЭ. Илалтын hайндэр эндэ ехэ баяртайгаар үнгэрөө. Ушар юуб гэхэдэ, Латвиин далайн шадархи городууд Лиепаи, Вентспилс 1945 оной майн 9-дэ гитлеровецүүдhээ сүлөөлэгдэhэн юм. Балтиин далайн долгин руу веногууд, баглаа сэсэгүүд табигдаа. Энэ ёhолол Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда унаhан хүнүүдэй дурасхаал гээшэ.

Олон мянган ригынхид дайнда унагшадай хадагалагдаhан хүүр дээрэ ерээд, баглаа сэсэгүүдые табяа.

СЕВАСТОПОЛЬ. Ородой алдар солын город Севастополь баглаа сэсэгүүдээр, улаан тугуудаар шэмэглэгдэнхэй. Эндэ Илалтын үдэр, немец-фашис эзэмдэгшэдhээ городые сүлөөлhөөр 30 жэлэй ойе тэмдэглээ. Дайнда хабаадалсагшад алдар суута гараhан Сапун хада тээшэ зорино. Эндэ городые сүлөөлhэн сэрэгшэдэй хүшөөдэ хабарай сэсэгүүд, веногууд табигдаа.

Үдэрэй тэн багта адмирал Нахимовай нэрэмжэтэ талмай дээрэ олон мянган хүнүүдэй хабаадалгатай митинг болоо.

ВОЛГОГРАД. Сталинградай тулалдаанай геройнуудай хүндэлэлэй дурасхаалда мүнхэ галай носожо байhан талмай дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшад, Волгоградай ажалшадай түлөөлэгшэд сугларaa. Тэдэнэй дунда ороной олон ондоо городууд болон тосхонууdhaa ерэhэн айлшад бии. Дайнда ба дайнай үеын ажалда хабаадаhан баатарнуудай үмэнэ залуушуулай түлөөлэгшэд рапорт үгөө. Тракторна заводой хүбүүд, басагад энэ жэлдэ түсэбhөө гадуур 30 машина бүтээн гаргаа. Мүн «Красный Октябрь» гэжэ металлургическа заводой комсомол-залуушуулай бригаданууд олон зуун тонно булад түсэбhөө гадуур хайлуулаа.

Эндэ хабаадагшад Сталинградай тулалдаанда хабаадаhан геройнуудай хүүр дээрэ алдар солын баглаа сэсэгүүдые табяа.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГА ТҮЛЭГ ДУНДАА

МЖАЛТАЯА БАТАДХАХААР ЖАЛЛАНАБДИ

Хабарай тарилга... Энэ хаалгатай хаhадаа эрхим бэлэдхэлтэйгээр орохын ажахынуудай механизатор бүхэн бүри эртэнhээ ажал хэдэг гээшэ. ншьегүй яахаб. Хабарилгада хүдэлгэгдэхэ техникээ hайнаар барилжа шадаhан ажанууд энэ шухала ажалаа хон болзорто hайн шаайгаар дүүргэжэ, ямар уларилтай жэлдэ ороотаряанай тогтуурилтай hайн хуряажа абадаг гэжэ механизаторнууд hайн бди.

Бригадынгаа ажал хэрэг, өө hанамжые тобшохо хөөрэжэ үгэхэ хүсэл. Манай тракторно-таряан хоёрдохи бригада гектар таряалантай юм. 1700 гектарта шэ, 800 гектарта обёос, гектартань кукуруза тариха.

ондо манай коллектив ажалшадай дунда дэлгэрhэн союзна социалис мүрыс оролсоод, гектар бүрине 14 центнерhээ бага ургаса хуряажа абаха баталан абаhан юм. абаhан социалис нэрэтэй солотойгоор рахын тула механизатор манай хаба шадалаа гараллаа гэжэ хэлэхэ хэрэй. Оролдосотой ажал ашаяа харюулдаг арад зон тон зүб хэлгэшэ. Хүн бүхэнэй хэ бүтээжэ байhан ажалдаа ой эзэн ёhоор хандаhаар манай коллектив соогоо түрүүлжэ, 973 оной чемпион» гэhэн зэргэдэ хүртэhэн юм. бүриhөө 19,6 центороohо хуряажа, социаргаа 5, 5 центнерээр шадаабди.

амжалта манай бригайшан гэжэ түйлааб хэлэхэ хүсэлтэйб.

Бригададамнай гэнжэтэ моэртэ 7, «К-700» нэгэ хүрьhэ элдүүрилхэ оньhон машинанууд даалгагданхай юм. Бригадын гэшүүд бэе бэеэ ойлголсон, жэлэй дүрбэн сагта хүдэлдэг. Манай Хүнтэйн таряалан дээрэ хабарай тарилгые майн 7—8 багаар захалаад, энэ шухала ажалаа арбан хоногой туршада дүүргэхэдэ зохид гэжэ hүүлэй хэдэн жэлэй ажаглалта гэршэлжэ үгэнэ. Тиимэhээ хабарайнгаа эртын тарилтые энэ болзорто үнгэргэхые оролдодогбди.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ манай коллектив нёдондоной хиhоо бага бэшэ ургаса хуряажа абахаар бэеэ зэhэнхэй. Хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ трактор, бусад хүдөө ажахын оньhон машинануудаа колхоз соогоо түрүүлэн заhабарилжа дүүргэhэн юм. Бригадымнай механизаторнууд апрелиин хори гаранаар таряалан дээрээ ажаллажа захалаа. Таряалангай шииг нойто хушаха, хабарай паар элдүүрилхэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулха хүдэлмэри хэгдээ. 360 гектар шэнииcын полидо суперфосфат оруулагдаа. Кукуруза тариха участогта наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ мүн лэ оруулагдана. Энэ шухала хүдэлмэридэ дүй дүршэлтэй механизатор Доржо Бадмаев ажаллахадаа, халаан бүриингөө даабариие холо үлүүлэн дүүргэжэ шадаhан байна. Шэлэhэн мэргэжэлдээ үнэн зүрхэнhөө дуратай механизаторнууд манда яhала олон. Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Дамдин Нимаевич Гармаев, Шанюшка Надмитович Занаев, Бадма Едошкеевич Галсанов болон бусад. Эдэ нүхэднай оролдосотой бэрхэ ажалаараа колхоз соогоо нилээд мэдээжэ болоhон хүнүүдэй нэгэн юм.

Хэдэн үгэ полевой стан тухай өөрынгөө hанамжые хэлэхэ хүсэлтэйб. Хабарай тарилгын үедэ механизаторнуудай хоёрдохи гэрынь полевой стан болодог гэжэ хэндэшье мэдээжэ болонхой. Бүхэли үдэр, hүни хүдэлhэн механизаторнуудые амаруулха хэрэгтэ манай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд гол анхаралаа табидаг. Ажахыдамнай хоёр полевой стан hайнаар түхеэрэгдэнхэй юм. Ажалайнгаа hүүлээр хүн бүхэн бани, душда ороxо, сүлөөтэй сагтаа улаан булангдаа сугларжа, шатар, домино наадаха, шэнэ газетэ, журналнуудые уншаха, радио шагнаха арга боломжотой. Республикымнай олонхи ажахынууд hүүлэй үедэ полевой стан бариха, hайнаар түхеэрхэ хэрэгтэ анхаралаа үшөө багаар хандуулна гэжэ hанагшаб.

Мүнөө үеын тракторнууд, илангаяа «Беларусьнууд» автомашинануудhaa дутуугүй түргэн ябадаг болонхой. Полевой стануудые муугаар түхеэрhэн зарим ажахынуудай механизаторнууд гэртэhээ ажалдаа ябадаг болонхой. Хүтэлбэрилэгшэдынь эдэ бүгэдые hайн мэдэжэ байбашье, энэ талаар ямаршье хэмжээ абанагүй. Тоhо түлишэ ехээр гаргашалха, механизаторнуудай ажалдаа гээгдэхэ, дутуу хүдэлөөд гэртээ харишаха ушар олоор тохёолдоно гэжэ хэлэхэ хүсэлэнтэйб.

Хабарай тарилгада ажаллажа байhан механизаторнуудта гол анхарал табиха шухала гээшэ. Энэ талаар хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд зохисотой хэмжээ абаха бэзэ гэжэ найдаха байнаб.

К. ГАЛСАНОВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

Хурамхаанай аймаг.

УҺАЛАГДАДАГ ГАЗАРТАА — ОНСО АНХАРАЛ

Манай совхоз уhалагдадаг таряалан, сабшалангаар элбэг гээшэ. Урда жэлнүүдтэ эдэ арга боломжонууд хүсэдөөр хэрэглэгдэжэ шадагдадаггүй hэн. Зүгөөр энэ жэлдэ бидэнэр уhалагдадаг газар дээрэhээ баян ургаса абаха гол зорилго урдаа табиhан байнабди.

Энэ хабартаа 1700 гектар уhанай газарта тарилга хэгдэхэ юм. Тэндэ гол түлэб ургаса ехэтэй горох, шэниисэ, хартаабха, кукуруза, куузику гэхэ мэтэ ургамалнууд таригдаха байна.

Һайрамай урдажа захалхалаар лэ совхозой таряашад газараа уhдалуулжа эхилээ. Майн 5-най байдалаар 400 гаран гектар таряалан уhалагдаа. Энэ хүдэлмэридэ 5—7 хүнhөө бүридэhэн звенонууд, хамта 40 хүн, хэдэн трактор табигданхай.

Газар уhалагшадые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай. Хэрбээ тэдэнэрэн уhдалуулhан таряалан дээрэhээ түсэбөөр хараалагдаhанhaa үлүү ургаса абтабал, тэдэндэ нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ юм.

Уhалагдадаг газартаа наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ горитой оруулдаг болонхойбди. Мүнөө үедэ тэндэ 7500 тонно шэбхэ гаргагдаад байна. Олон жэлэй ногоон 820 гектарта таригданхай. Тэндээ минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди, тэрэнээ уhалнабди. Энэ жэлдэ тиимэ ногооной тарилга 40—50 гектараар үргэдхэгдэхэ.

Майн 2-hoo газараа хахалжа эхилhэн байнабди. Түрүүшын гурбан үдэртэ 400 гаран гектар газар хахалагдаа. Тэрэнэй 300 гектарынь эртын паар болоно. Тиигэжэ паар хахалха түсэб хахадлаа тооной. Майн 7-hoo эртынгээ тарилга захалаабди.

Совхоздомнай ажахын тоосоондо оруулагдаhан 6 звено хүдэлнэ. Хартаабхашадай 1, куузику ургуулагшадай 2, луговодуудай 3 звено ажаллажа байна. Эдэнэр газараа hайса уhалжа, үтэгжүүлжэ, гектар бүриhөөнь баян ургаса абаха хүсэлтэй.

Н. ШЕЛКОВНИКОВ,
Баргажанай совхозой директор.

Фоторепортаж

СУУТА ХАРТААБХАШАНАЙ БРИГАДАДА

Холоhоо зэрэлгээтэн миралзагша үргэн талын таряалан дээгүүр газар хахалжа, зэлэ татан ябаhан тракторнуудые харахада гоёл даа. Тэдэнэй бардаатай хүдэр хүнхинөөн үглөөнэй hонор агаарта аяар холо хүрэтэр зэдэлхэ юм. Хараhаар байтарнай хахалагдаhан газарынь улам үргэн боложол, боложол байна.

Эгээл энэ үеэр Ивалга тосхон хүрэжэ ерэхэдэмнай, hуурианай зүүн урдахи поли дээрэ дүрбэн «Беларусь» тракторнууд хойно хойноhоо hубарилданхай, хартаабха таржа ябаба.

— Бидэ табадахи үдэрөө тарилга гэжэ байнабди. Мүнөө 20 гаран гектар таряабди. Даабаримнай тон ехэ. Һаядаа дүүргэхэ бэзэбди — гэжэ бригадир И. Бояркин тайлбарилна.

Энэ бригада 163 гектарта хартаабха тариха даабаритай юм. Тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлдэ баян ургаса хуряахын тула, даалгагдаhан газар дээрээ гектарай 40 тонно наг шэбхэ гаргажа, 60 килограмм минеральна үтэгжүүлгэ оруулhан байна. Мүнөө эндэ дүрбэн агрегат тарилга хэнэ. Трактористнууд И. Бояркин, З. Трофимов, И. Андреев, П. Тугаринов гэгшэд хартаабха тариха даабаряа сүм дүүргэнэ.

— Байгша ондо гектар бүриhөө 180 центнер хартаабха хуряахаар абаhан уялгаяа дүүргэхын түлөө бүхы юумэеэ эртээнhээ бэлдээбди. Юрэдөө түсэб-зорилгоёо дүүргэхэ бэшэ гүбди, — гээд, агрегадые хүтэлбэрилэгшэ П. Тугаринов тараха дээрээ хэлээ hэн.

МАНАЙ КОРР.

Улаан-Үдын аймаг.
Ивалгын ОПХ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хартаабхашадай звеное даагша И. Бояркин; 2. Тарилгын үедэ.

РЕДАКЦИҺАА: И. Бояркинай хүтэлбэрилдэг бригадын хартаабхаяа барижа эхилhэн тухай эндэ бэшэгдэбэ. Тэрэнэй дүндаршагүй дүй дүршэл, онол арга тухай газетын хоёрдохи хуудаhанда уншагты.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

(Түгэсхэл. Эхинийнь 1-дэхи нюурта).

1973 ондо хэрэглэгдэһэн гуримай ёһоор эльгээгдэхэ тракторист, машинистнүүдэй болон бусад механизаторнууд, жолоошодой ажалай түлбэри тухай тайлбари үгэхыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ажалай ба салин хүлһэнэй талаар гүрэнэй комитедтэ ВЦСПС-тэй хамта даалгагдаа.

Ороохо таряа, ороохотобобово ургамалнуудые, олон жэлэй ногоонуудай үрэһэ, лен-долгунец ба силостэ орохо ургамалнуудые хуряахадаа, комбайн дээрэ худэлһэн тракторист-машинистнүүдые, комбайнернуудые, комбайнернуудай туһалагшад ба совхозуудай, худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай жолоошодые материальна талаарнь урмашуулха хэмжээнүүд тодорхойлогдоо. Ажахы дотор тогтоогдоһон сезоной нормо дүүргэһэнэйнь түлөө, ургаса хуряалгаяа һайн шанартайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэһэнэйнь түлөө тэдэндэ тусхай хэмжээнэй ороохо таряан түлөөһэгүйгөөр үгтэдэг байха. Совхозууд ба гүрэнэй бусад ажахынуудай ороохо таряа үгэхэ нормо ба гуримые союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд тодорхойлхо.

Совхозуудай саг үргэлжын худэлмэрилэгшэдтэ салин хүлһэнэй тоосоогоор, тэрэшэлэн эдэ ургамалнуудай ургаса хуряалгада хабаадуулагдаһан худэлмэрилэгшэдтэ түсэбөөр хараалагдаһан өөрынь үнын сэнгээр, зүгөөр рознично сэнгһээ ехэ бэшэ байхаар худалдахын тулада хартаабхын, овощой, үрэ жэмэсэй, виноградай ургасын 10 процент хүрэтэр 1974 ондо гаргашалхыень совхозуудай ба худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай директорнуудтэ зүбшөөгдөө.

Ондоо республикануудай, хизаарнууд ба областьнуудай колхоз, совхозуудай 1974 оной ургаса хуряалгын худэлмэридэ ошохо комбайнернуудта, трактористнуудта, тракторист-машинистнүүдтэ саг зуура худэлхэеэ ошоһон газар хүрэтэрнь ба һөөргөө ерэлгынь гаргашанууд түлэгдэхэ, мүн харгы замдаа ябаһан сагайнь түлөө, совхоздо гү, али колхоздо ерээд байһан түрүүшын гурбан үдэрэй түлөө абажа байһан дунда зэргынь салин түлэгдэхэ.

Совхозуудай дээрэ дурсагдаһан механизаторнуудай ажалай түлбэри эдэ совхозуудта хэрэглэгдэдэг нормо ба түлбэриин ёһоор түлэгдэхэ. Комбайнернууд, трактористнууд ба тракторист-машинистнүүд худэлдэг газартаа абадаг дунда зэргын салин хүлһэнэйнгөө 75 процентые абадаг байха. Энэ мүнгые предприятинууд ба организацинууд өөһэдынгөө мүнгэ зөөриһөө механизаторнуудай худэлдэг газартань түлэхэ, энэ мүнгэнийнь салин хүлһэнэн жасада оруулагдахагүй. Колхозуудһаа эльгээгдэһэн механизаторнуудта энэ мүнгэн механизаторнуудай эльгээгдэһэн союзна республикын бюджедһээ, ургаса хуряалга дээрэ худэлдэг ажахынуудтань түлэгдэхэ. Энээнтэй дашарамдуулан, эльгээгдэһэн эдэ механизаторнуудта суудхэ бүриин ба гэр байрын мүнгэн түлэгдэхэгүй.

Колхозуудта эльгээгдэһэн механизаторнуудай ажалай түлөөһэ колхозуудта хэрэглэгдэдэг нормо ба түлбэриин гуримай ёһоор түлэхэ гэжэ колхозуудта дурадхагдаа.

Колхозуудһаа эльгээгдэһэн механизаторнуудта энэл мэргэжэлээрээ олон жэлдэ худэлһэнэйнь түлөө өөһэдынь худэлдэг гол газарта тогтоогдоһон хэмжээнэй зэргээр салин хүлһэндэнь нэмэлтэ мүнгэн түлэгдэхэ. Энэ нэмэлтэ мүнгые ургаса хуряахаар тэдэнэй эльгээгдэһэн ажахынууд түлэдэг байха.

РСФСР-эй ба Казахай ССР-эй шэнэ газар ашаглаһан районуудта ерэһэн, эдэ районуудта комбайнуудта худэлхэдөө, сезонойнгоо нормо дүүргэһэн комбайнернуудта, комбайнернуудай туһалагшадта гүрэнэй худалдан абалгын сэнгээр сэбэр мүнгөөр 10 центнер хүрэтэр ороохо таряа худалдаха, харин сезонойнгоо нормо дүүргэөгүй комбайнернуудта, комбайнернуудай туһалагшадта комбайн дээрэ худэлхэдөө сезонойнгоо нормо дүүргэһыень хараадуулан, совхозой директорэй гү, али колхозой правлениин хаража үзэһэнэй ёһоор багашаг хэмжээнэй ороохо таряа худалдахыень колхоз, совхозуудта болон худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта зүбшөөхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ олгогдоо.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэжэ, 1974 ондо худөө ажахын худэлмэридэ ба ороохо таряа тушаан абадаг предприятинуудта худэлхынь тулада городуудай, худэлмэришэнэй тосхонуудай ба худөөгэй һууринуудай ажал хэжэ шадаха хүн зониие хабаадуулхыень союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ зүбшөөгдөө.

Энэ тогтоолой ёһоор 1974 ондо худөө ажахын худэлмэридэ ба ороохо таряа тушаан абадаг предприятинуудта худэлхөөр хабаадуулагдаһан худэлмэришэд, алба хаагшад худэлжэ байһан газартаа һарын дунда зэргын салин хүлһэнэйнгөө 50 процентые абадаг байха. Энэ мүнгые предприятинууд, организацинууд худэлмэришэд, алба хаагшадай худэлдэг газартань өөһэдынгөө мүнгэ зөөриһөө түлэхэ юм. Энээнтэй дашарамдуулан, худөө ажахын худэлмэридэ ба ороохо таряа тушаан абадаг предприятинуудта худэлхөөр хабаадуулагдаһан худэлмэришэд ба алба хаагшадта суудхэ бүриин ба гэр байрын түлөөһэн түлэгдэхэгүй.

Үбһэ, һолоомо хуряалга дээрэ, силос даралга дээрэ худэлдэг худэлмэрилэгшэдтэ, тиигээд хубиингаа ажахыда гэрэй мал баридаг худэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ түлбэри болгон, бэлэдхэгдэһэн бүдүүн тэжээлэй ба силосэй зарим хубиие 1974 ондо түлөөһэгүйгөөр үгэхэ, совхозуудай саг үргэлжын худэлмэрилэгшэдтэ, худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай саг үргэлжын худэлмэрилэгшэдтэ түсэбөөр хараалагдаһан өөрынь үнэ сэнгээр худалдахыень совхозуудай ба гүрэнэй бусад предприятинуудай директорнуудтэ зүбшөөгдөө.

Совхозуудай ба худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай худэлмэрилэгшэдтэ энэ тогтоолоор тогтоогдоһон али бухы урмашуулгануудые хэрэглэхыень колхозуудта дурадхагдаа.

Саг зуурын финансова бэрхэшээлдэ ороһон зарим колхозуудта, совхозуудта, худөө ажахын бусад предприятинууд ба организацинуудта запасной частьнууд ба заһабарилгын материалнуудые, нефтепродуктнуудые худалдажа абахынь тулада, машина тракторнуудаа, ашаанай автомобильнуудаа заһабарилха, техническэ талаарнь харууһалха худэлмэринүүдые түлэхынь тулада, минеральна үтэгжүүлгэнүүдые, гербицидүүд ба ядохимикадуудые худалдажа абахын тулада, мүн бусад гаргашануудые хэхынь тулада богони болзороор зээли мүнгэ үгэхыень, тэрэшэлэн ажахын хүсэд тоосоондо оруулагдаһан зарим колхозуудта, совхозуудта, худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта СССР-эй Госбанкһаа мүнгэ урьһаар абажа, болзорһоо үнгэршэһэн уритэй байгаашье һаань, ургаса хуряалгын техникэ худалдажа абахынь тулада удаан болзорой зээли мүнгэ 1974 оной ноябриин 1 болотор зарим ушарта үгэхыень СССР-эй Госбанкда дурадхагдаа. Ороохо хатаалгын пунктнуудые, һарабшануудые, зернохранилищинуудые, ороохо таряа хадагалха талмайнуудые бариха гаргашада 1974 ондо тогтоогдоһон капитальна һомололгын хэмжээнһээ гадуур удаан болзорой нэмэлтэ зээли мүнгэ 1974 ондо зарим совхозуудта, худөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудта зарим ушарта үгэхэ.

Ороохо таряа тушаан абалгын болзор хороохо зорилгоор шэнэ газар ашаглаһан районуудай ороохо таряа тушаан абадаг пунктнуудта ороохо таряа ашаалдаг, буулгадаг худэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһые тэдэнэй үдэрэйнгөө нормо дүүргэдэг байгаа һаань, 50 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн гуримай ёһоор ороохо таряанай орожо эхилһэнһээ хойшо 1974 оной декабриин 1 болотор түлэхэ эрхэ РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ олгогдоо.

СССР-эй худөө ажахын министерствэтэй, тус тус республикануудай профсоюзуудай Соведүүдтэй зүбшэжэ, 1974 оной ургаса хуряалгын ба ороохо таряа, худөө ажахын бусад продуктнуудые шэрэлгын үедэ худөөгэй районуудта гү, али бүлэг районуудта, тэрэшэлэн областьнуудта, хизаарнууд ба автономито республикануудта зорюулжа, мүнгэн шан барюулгатайгаар дамжуулгын Улаан тугуудые бии болгохо гэжэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа. Дамжуулгын эдэ Улаан тугууд мүнгэн шангуудтайгаар 10 үдэр бүхэнэй худэлмэриин дүнгүүдээр автоколонионуудта, транспортын бусад организацинуудта барюулагдадаг байха.

Ургаса хуряалгын техникэ, элеваторнуудые ба ороохоной складуудые заһабарилхадань, 1974 оной худөө ажахын ургамалнуудай ургаса хуряалгада бэлдэхэдэнь, үнгэргэхэдэнь промышленна предприятинуудай зүгһөө колхоз, совхозуудта, ороохо таряа тушаан абадаг, ороохо таряа буйлуулдаг предприятинуудта шефүүдэй ёһоор туһаламжа эмхидхэхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, партиин крайкомуудта, обкомуудта, горкомуудта, райкомуудта ба промышленна предприятинуудай партийна организацинуудта дурадхагдаа.

1974 оной ургаса хуряалгада, худөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэдэ хаһа саг сооһь бэлдэхэ, тэдэниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ тушаа КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоол соо бусадшье хэмжээнүүд тодорхойлогдонхой.

• • •

Ургаса хуряалгые гээлтэ хоролтогүйгөөр үнгэргэхын, хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын, гүрэндэ ороохо таряа ба худөө ажахын бусад продуктнуудые худалдаха арадай ажахын түсэбүүд болон социалис уялгануудаа дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тулада партийна, советскэ, худөө ажахын, профсоюзай ба комсомолой организацинууд, колхоз, совхозууд, промышленна предприятинууд ба транспортын организацинууд али бухы хэмжээнүүдые абаха байха гэжэ батаар найдажа байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлээ.

ЛЕНИНГРАДАЙ «РАДУГА»

Козицкиин нэрэмжэтэ эндэхи завод «Радуга-703» түхэлэй үнгэтэ телевизионно приёмнигүүдые гаргажа эхилбэ. Предприятиин коллектив шэнэ продукци үйлэдбэрилхэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлжэ шадаһан байна.

Энэ жэлдэ заводой конвейерһээ «Радуга-703» түхэлэй 150 мянган телевизионно приёмник бүтээгдэн гаргагдахаар хараалагданхай. Шэнэ приёмнигууд хэрэглэлгэдэ найдамтай, һайнаар харуулдагаараа шалгарна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: телевизор хабсаргалгын конвейернүүдэй нэгэн.

ТАСС-ай фотохронико.

ОЛОН ТҮМЭНЭЙ ЭРХИМ ТҮЛӨӨЛЭГШЭ

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые бүридхэлдэ абалгада зорюулагдаһан һунгуулиин окружной комиссинуудай заседанинууд орон доторнай боложо байна.

ЭРХҮҮ

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Эрхүүгэй № 10-дахи округой һунгуулиин окружной комиссиин заседани болобо.

СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар энэ округһоо Михаил Алексеевич Ясновые дэбжүүлхэ гэһэн протоколнуудые, мүн энэ округһоо һунгагдаха гэһэн тэрэнэй зүбшөөлые хаража үзөөд, иимэ тогтоол гаргаба: СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар нүхэр **Михаил Алексеевич Ясновые** бүридхэлдэ абаха.

Тэрэ 1906 ондо түрэһэн, КПСС-эй гэшүүн, Москвада ажаһуудаг, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ юм. Нүхэр М. А. Яснов Эрхүүгэй областиин Эрхүүгэй алюминиева заводой, Шэтын областиин Шэтын вагон-заһабарилгын заводой худэлмэришэдэй, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай, Буряадай АССР-эй Улаан-Үдын аймагай «Маяк» колхозой колхознигуудай хамтын суглаагаар СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар һунгуулиин Эрхүүгэй № 10-дахи округһоо дэбжүүлэгдэһэн байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин Эрхүүгэй № 10-дахи округһоо һунгаха һунгалтын бюллетеньдэ депутадта кандидат болоһон нүхэр Михаил Алексеевич Ясновые оруулха гэһэн тогтоол һунгуулиин окружной комисси нэгэн дүүгаар баталаа.

ХОРИ

Ваунт, Яруна, Хори болон Хэжэнгын аймагуудай һунгагшадай түлөөлһэн 400 гаран хүн Хори тосхоной соёлой байшанда болохоор зарлагдаһан һунгалтын урда тээхи окружной зүблөөндэ суглараба.

Буряадай АССР-һээ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Хориин 524-дэхи һунгуулиин округой комиссиин түрүүлэгшэ нүхэр Ломоносов энэ зүблөөе нээгээ. Тиигээд Яруунын совхозой зоотехник-селекционер нүхэр Гончиковто үгэ үгэбэ.

Олон жэлдэ мал ажал дээрэ худэлжэ, баян дүй дүршэлтэй, ажалай эрхим үрэ дүн жэлһээ жэлдэ түйладаг ажахынгаа түрүү һаалишан, Ленинэй болон Ажалай Улаан Тугай орденуудта хүртэһэн Мидыгма Жигмитовна Батомункуевае Хориин 524-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдаха кандидадаар совхозоймнай ажалшад үндэр дүүгаар дэбжүүлээ гэжэ тэрэ мэдээсээ. Тиихэ зуураа үгэ хэлэгшэ нүхэр Батомункуевагай ажалай баян намтар, эдэбхитэй ажал ябуулга тухайнь хөөрэжэ үгөө. Манай дэбжүүлһэн кандидат этигэл найдабариемнай үнэн сэхээр харюулха байха. Тиимэһээ коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй бата нэгэдэлэй кандидадай түлөө нэгэн хүн шэнгеэр дүүгаа үгэхыень һунгагшадые уряалба.

Удаань үгэ хэлэһэн Бауntын аймагай түлөөлэгшэ нүхэр Пехлуев, Хориин аймагай Үдын совхозой хонишон нүхэр Цыбиков, Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой отделениие эрхилэгшэ нүхэр Зубакина, залуу һунгагшадай үмэнэһөө Хориин аймагай архитектор, комсомолка нүхэр Сарьянова, Хориин аймагай больницын медфельдшер нүхэр Стрекаловская, КПСС-эй Яруунын райкомой секретарь нүхэр Жамсуев гэгшэд ажалша коллективүүдэй дэбжүүлһэн кандидадые хани халуунаар дэмжэбэ.

Буряадай АССР-һээ СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Хориин 524-дэхи һунгуулиин округһоо һунгагдаха депутадта кандидадаар Мидыгма Жигмитовна Батомункуевае дэбжүүлхэ гэһэн шиидхэбэри нэгэн дүүгаар абтаба. Тиигээд энэ округһоо һунгагдаха зүбшөөлөө үгэхыень кандидадтаа хандаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда, худэлмэриин эрхим үрэ дүнгүүдтэйгээр угтахыень округой бухы һунгагшадые уряалһан хандалга зүблөөндэ хабаадагшад абаа. Мүн энэ зүблөөн дээрэ этигэмжэтэ нюурнууд баталагдаа.

Удаань окружной комиссиин заседани боложо. Хориин һунгуулиин округһоо СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Яруунын совхозой һаалишан **Мидыгма Жигмитовна Батомункуевае** бүридхэлдэ абаха гэһэн тогтоол абтаа.

МУХАР-ШЭБЭР

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведтэ һунгаха Мухар-Шэбэрэй 522-дохи һунгуулиин округой промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай, һургуулинуудай коллективүүдэй түлөөлэгшэдэй окружной зүблөөн болобо.

Окружной комиссиин түрүүлэгшэ С. В. Устинов зүблөө нээгээд, Бэшүүрэй аймагай Хэрээтын дунда һургуулиин завуч Б. С. Бадмаевта үгэ үгэнэ.

Нүхэр Бадмаев энэ округһоо депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой механизатор, Ленинэй орденто Очир Бадмаевич Аюшеев тухай дэлгэрэнгы… рэбэ.

Нүхэр Аюшеев … жэлдэ ажалай үндэр … та түйлажа, социалис… сөөндэ хододоо … ябадаг хүн юм. Жэш… хэрбээ 1971 ондо … түхэлэй трактораар … тар газар хахалһан, 4… тарай таряа унагааһ… центнер ороохо сох… һан байгаа һаа, 19… 1.178 гектар газар … һан, 481 гектарай … унагааһан, 4.344 … ороохо сохижо абаһ… юм.

СССР-эй Верхо… дэй депутадта … О. Б. Аюшеев нийт… худэлмэри ябуулна. КПСС-эй Бэшүүр… мой гэшүүн. Залуу … заторнуудые һургаж… хүсэ шадалаа гамнан… дэг.

Һүүлдэнь Бэшүүр… гай XXI партсъезды… жэтэ колхозой … Ф. М. Иванов, Мух… рэй аймагай Ленин… жэтэ колхозой вете… врач А. М. Кадуш… шүүрэй аймагай Ох… гай совхозой партко… ретарь В. М. Кашин, … Шэбэрэй аймагай «… низм» колхозой гла… номист Е. К. Жирак… хар-Шэбэрэй аймаг… мя Ленина» колхозой … ник Ф. А. Сучков … үгэ хэлэжэ, О. Б. А… вэй кандидатурые ни… гаар дэмжэбэ.

СССР-эй Верхов… дэй Национальност… Соведтэ һунгаха Му… бэрэй 522-дохи һун… округһоо депутадта … даар нүхэр О. Б. А… бүридхэлдэ абаха … мисси нэгэн дүүгаар… ба.

Окружной зүблөө… этигэмжэтэ нюурн… гагдаа, округой һунга… хандаһан хандалга … дан абтаа.

Ц. ЗАМБАЛ…
КПСС-эй Мухар-Шэ…
райкомой пропа…
болон агит…
таһагые да…

ХАРТААБХЫН БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Ивалгын ОПХ-гай хартаабхашадай дүй дүршэлһөө

Эхэ оронойнгоо түрүү ажахынуудай, тодорхойлбол, Шэтын областиин колхоз, совхозуудай жэшээгээр манай ажахыда оньһожоруулагдамал звенонууд байгуулагдажа эхилһэн юм. Хартаабхын һайн сортын үрэһэ ургуулха зорилготойгоор манай звено байгуулагдаа һэн.

Звенодо хэды шэнээн ургаса абаха, тэрэниие яажа ургуулха технологическа карта үгтэдэг. Звеногой худэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэн абтаһан продукциин хэмжээгээр, тэрэнэй шанарай зэргээр үгтэдэг гээшэ. Звенодо ажаллаха хүнүүд һайн дураараа ородог. Звеное хүтэлбэрилһэнэй түлөө, ажалай тоо бүридхэл хэһэнэй түлөө звеное даагшада 15 процент нэмэлтэ түлөөһэн үгтэдэг юм.

Манай звенодо үйлэдбэриин түсэбһөө гадуур хэды шэнээн мүнгэ зөөри гаргашалхаб гэһэн лимит тогтоогдодог.

Звенодо хэгдэжэ байһан худэлмэри бэшэгдэдэггүй, наряд хэгдэдэггүй юм. Һарын үнгэрхэдэ звенодо саг зуура ажаллаһан хүнүүдэй, мүн звеногой гэшүүдэй ажалай түлөөһэн хэды саг соо худэлһөөрнь гаргагдадаг. Звенодо ажаллаһан хүнүүдэй түлөөһэн жэлэй эсэстэ хүсэд элирдэг, түсэбһөө үлүү продукци абаһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри хубаагдадаг байна.

Ажалаа имэ шэнэ гуримаар эмхидхэхэдээ хүнүүдэй хэлэн ажалые тус тустань шанарайнь зэргээр шалгаж абажа, тусхай акт бэшэгдэдэг гуримтай. Энэ актын ёһоор отделениин тоо бүридхэгшэд хэды шэнээн салин хүлһэ звеногой гэшүүдтэ түлэгдэхэб гэжэ тодорхойлдог, звеногой гэшүүн бүхэн хэды саг соо ажаллааб гэжэ тоологдодог байха юм.

Звеногой гэшүүдэй бүхы дээрээ абаха ёһотой салин хүлһэн яажа хоорондоо хубаагдадаг гээшэб?

Звеное даагша үдэр бүхэндэ хэн механизаторай хэды час соо ажаллаһые тэмдэглэжэ байдаг. Хожомоо энээнэйл ёһоор бүхы салин хүлһэн хубаагдадаг байха юм. Игэжэ худэлмэришэдэй ажалай тоо бүридхэл нилээд сомор болоһон жэшээтэй. Звеногой гэшүүд бэе бэедээ туһалха, хамтаараа бии байгаа дутагдалаа усадхаха гэжэ оролдодог болонхой.

Имэ гуримаар ажаллаһан түрүүшынгээ жэлдэ (1972 ондо) звеномнай гектар бүриһөө 77 центнер хартаабха хуряагаа һэн. Зүгөөр үнгэрэгшэ 1973 ондо звенодо даалгагдаһан 166 гектарай тус бүриһөө 163 центнер ургаса абтаа. Түсэбэй ёһоор гектарай 115 центнер хартаабха абтаха байһан юм.

Звенодомнай хоёрдохи механизатораар үнинэй худэлмэришэн Василий Генинов ажалладаг. Тэрэ даалгагдаһан ажалдаа үнэн сэдьхэлһээ хандадаг, техникээ, хартаабха ургуулха агротехникэ һайса мэдэдэг хүн.

Хартаабха тариха, ургаса хуряаха халуун худэлмэриин үедэ звенодо механизаторнууд П. Н. Андреев, П. И. Тугаринов болон К. Н. Шунков гэгшэд туһалдаг, бидэнэй эдэ ажалладаг, баян ургаса абаха гэжэ оролдодог. Бидэнэрэй нигэжэ эбтэй ээтэй ажаллаһанай ашаар нёдондо хартаабхын баян ургаса абтаһан байна.

Ургасын хэмжээн мүн һайн шанартай үрэһэнһөө, үрэһэнэй сортһоо, агротехническэ түрүү аргануудые хэрэглэһэнһээ, газараа һайнаар элдүүрилжэ, ургасын хойноһоо оролдосотойгоор харууһалһанһаа дулдыдадаг байха юм.

Үнгэрэгшэ жэлдэ баян ургаса абаха хэрэгтэмнай ажахын ахамад инженер-мелиоратор Н. Г. Богдановай хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отрядайхид ехэ туһа хүргэһэн байна. Звеногой гэшүүдтэй адли эдэнэр манай поли дээрэ наг шэбхэ зөөлсэһэн, минеральна үтэгжүүлгэ оруулалсаһан байха юм. Нёдондо энэ отрядайхид гектар бүридэ 80 тонно наг шэбхэ зөөгөө. Тиигэжэ һайн сортын үрэһэ абаха 85 гектарнай шэбхээр үтэгжүүлэгдээ һэн. Энэ отрядайхид хартаабхын поли дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ тарааһан байна. Эндэ гектар бүридэ ургасада нүлөөлхөөр 60—60 килограмм азот, фосфор болон кали оруулагдаа һэн.

Тарилгада бүхыдөө һайн сортын үрэһэн хэрэглэгдээ. Манай поли дээрэ эртын Приекульский, Курьер болон Волжанин гэжэ гурбан сортын үрэһэн тарилгдаа. Жэлэй эсэстэ эртын Приекульский сортын тарилгаһаа гектарай 140 центнер, Курьерһээ — 135, Волжанин сортынхиһоо —211 центнер хартаабха хуряагдаһан байна.

Хартаабхаяа майн түрүүшын арбан хоногто, газарай хүрһэнэй дулаан болоһые харалсажа, тарилгаяа захалдаг байнабди. Газараа хахалхынгаа урда тээ тэндэ гаргагдаһан шэбхээ жэгдэрээр тараагаад, 25—27 сантиметр гүнзэгыгөөр хүрһэн хахалагдадаг.

Үрэһээ түргэнөөр тарихын тула 1—2 трактор нэмэжэ абадагбди. Энэ үедэ гараар хэхэ худэлмэри ехэ байдаг. Илангаяа хартаабхын үрэһэ тээхэ, зөөхэ, үрэһэ һуулгадаг машина руу хэхэ худэлмэри ехэ байдаг. Энэ худэлмэрине хүнгэдхэхын тула ГАЗ-93 гэжэ самосвал автомашиные хубилган тааруулһан байна. Иимэ автомашинын кузов дээрэ кабина руунь налуугаар хоёрдохи кузов тодхогдодог. Иимэ машина руу хартаабхын үрэһэн ТЗК-30 гэжэ юумэ ашаалдаг транспортёроор тээгдэдэг байна. Иимэ түхеэрэлгэтэй автомашинын жолоошон үрэһээ хартаабха таридаг машина руу гоожуулдаг юм. Хартаабха һуулгадаг машинадаа ехэ үрэһэ ашаалхын тула хобтыень нэмэжэ үгэдэг гээшэбди. Энээнэй ашаар хартаабха һуулгадаг машинануудай бүтээсэнь нилээд дээшэлнэ.

Хартаабхын һайн үрэһэ абахын тула гектар бүридэ 50—55 мянган монсогор хартаабха һуулгахада зохид. Ондоогоор хэлэбэл, гектар бүридэ 30—40—48 центнер үрэһэн ородог. Энэ ушарта хартаабхын үрэһэн томо жэжээрээ адлирхуу байха ёһотой.

Үрэһээ һуулгажа дүүргэһээр лэ тарилгаяа борнойлнобди. Удаань хүрһэнэй хэр зэргэ һууһыень харалсажа, 7—10 үдэр үнгэрхэлөөр лэ тарилга 2-дохёо борнойлогдодог.

Гурбадахяа ургамалай газарһаа бултайжа байха үедэ борнойлдог гээшэбди. Ургамалай зурууд боложо элирхэлээрнь, культиватор шэрэгдэдэг. Хартаабхын эшэнүүдэй бүтүүрэн үдхэрхынь урда тээ шоройень обоолдог заншалтайбди.

Баян ургаса абаха хэрэгтэ мүн тарилгые уһалха гээшэ ехэ удха шанартай, тарилгаяа КДУ-55 болон ДДН-70 түхэлэй уһа сасадаг машинануудаар уһалуулдаг байнабди. Уһанай хомор байһан дээрэһээ зундаа 50—60 гектар тарилгаяа уһалжа үрдидэг гээшэбди.

Үбшэнгүй, сэбэр һайн … һэ абахын түлөө үлбэ… ургамалнуудые гараар … жэ хаяха хэрэг гарадаг. … худэлмэридэ звеногой … шууд Н. Ц. Доржиева, … Цыбикова, Х. Д. Ним… Е. Э. Нимаева болон … ябадаг.

Үрэһэндэ хэрэглэ… хартаабхые гараар … абаха эрилтэтэй. Энэ ү… хартаабха балай гэмтэл… үбэлдөө һайнаар хада… дадаг байха юм. Ургас… ряахынгаа 3—5 үдэр … тусхай машинаар … сабшажа абанабди. Энэ … хэрэглэхэдээ харт… хальһан бухэжэдэг. һ… хадагалагдадаг гээшэ.

1973 оной дүнгөөр … звеногой коллектив КПС… обкомой болон республ… Министрнүүдэй Соведэй … жуулгын Улаан туг … байна. Звеное даагша И… Бояркин Ажалай Улаан … гай орденоор шагнагдаа.

Ажалдамнай мүн … далнууд ушардаг. З… МТЗ-52 түхэлэй хоёр … тор даалгагданхай. Эн… үсөөдэнэ, үшөө хоёр … тор хэрэгтэй байгаа. Т… рай дутамаг байһан … һээ гаднаһаа хэрэглэхэ … гарадаг. Тэрэшэлэн ха… ха илгаха тусхай пункт… хеерхэ саг ерээ гэжэ һ… дана.

КПСС-эй ЦК-гай нам… совет арадта хандаһан … далгада харюу болгон… ногоймнай гэшүүд энэ … хойлхы жэлдэ гектар … һөө 170 центнер, … үтэгжүүлһэн 50 гек… тус бүриһөө 200 центн… гаса абаха гэжэ шийд… Абаһан энэ уялгаяа бэел… хэ аргатайбди.

И. БОЯРКИ…
хартаабхашад…
звеное даа…
Б. ЦЫДЫП…
Ивалгын ОПХ-…
агро…

ПОЛИИН ЭЗЭН—МЕХАНИЗАТОР

1974 оной даалгабаринуудые дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ асуудалаар партида, совет арадта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада, Алма-Атада мартын 15-да нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэдэ совет худөө нютагуудай ажалшад габшагай ажалаараа харюусана. Мүнөө үедэ партиин бэелүүлжэ байгаа аграрна политикые Л. И. Брежнев энэ үгэ соогоо гүнзэгыгөөр тодорхойлон тайлбарилһан, худөө ажахыгаа хүгжөөхэ гол асуудалнуудые шэнжэлэн харуулһан байна. Таряанай ургаса, мал ажалай ашаг шэмэ улам дээшэлүүлхын түлөө худэлөөн колхознигуудай, совхозуудай худэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй дунда үргэнөөр дэлгэрнэ. Эрхим ургасын абтаһан үнгэрэгшэ жэлэй үрэ дүнгүүдые батадхахаһаа гадна, үлүүлхэ, ороохо таряа, бусад продукци абалгаар шэнэ түйлалта хангаха зорилготой хэмжээ ябуулганууд хараалан тодорхойлогдоод, бэелүүлэгдэжэ байна.

***

Худөө ажахын техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ дурадхал оруулһан Казахай ССР-эй, Белоруссиин ССР-эй, Ростовско областиин колхозууд, совхозуудай механизаторнуудай, «Сельхозтехникын» предприятинуудай, организацинуудай худэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй үүсхэл партиин Центральна Комитедээр һайшаагдаад, худөө нютагуудта хаа хаанагүй дэмжэгдэн дэлгэржэ байнхай. Мүрысэдэг коллективүүд трактор, комбайнуудые хоёр халаан соо худэлгэхын, машинануудые эрхим шанартайгаар заһабарилхын, тэдэндэ техническэ харууһа хангалгые улам һайжаруулхын, худэлхэ болзорыень һунаахын тула механизаторнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ уялганууд соогоо онсо анхарал хандуулна.

Колхозууд, совхозуудай трактор, машинануудые шаглалга, хадагалалга һайжаруулха гээшэ шухалын шухала зорилгонуудай нэгэн болоно, мүн хүсэ ба мүнгэ зөөри багаар гаргаад, худөө ажахын продукци бүри элбэг ехээр абаха, худөө ажахыгаа эрхим һайнаар эрхилжэ, ашаг үрыень дээшэлүүлхэ зайлашагүй нүхэсэл болоно гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр тодорхойлогдонхой.

Худөө ажахыгаа эрхим һайнаар эрхилхэ гээшэ газар таряаландаа техническэ хубилалта хэхэ, элдэб ургамалнуудые тарилгын талаар дээдэ зэргын гуримда орохо, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэхэ, зэмсэгүүд ба машинануудай шанар һайжаруулха, тэдэниие бүри олоор хэрэглэхэ гэһэн удхатай гээд В. И. Ленин заагаа һэн. (Зохёолнуудай хүсэд суглуулбари. 27-дохи том, 181-дэхи хуудаһан).

Совет гүрэн колхозууд, совхозуудай материально-техническэ үндэһэ һуурийе саг үргэлжэ бэхижүүлнэ, нарижуулан һайжаруулна, тэдэндэ мүнөөнэй эрхим техникэ үгэнэ, худөө ажахын үйлэдбэридэ индустриальна гурим нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлжэ байна. Мүнөө худөө нютагуудта хоёр миллион үлүүтэй трактор, миллион шахуу ашаанай автомобиль, таряа хуряаха 700 мянган комбайн худэлнэ, эдэнэй хүсэнэйнь хэмжээн 360 миллион морин хүсэнтэй адли болоо. Иимэ олон машина зэмсэг шадамараар хэрэглэбэл, бүхы полевой худэлмэреэ богонихон болзор соо дүүргэжэ, газар таряаландахи, мал ажалдахи бүтээсые улам дээшэлүүлжэ болохо байна.

Техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэлгэ жолоододог хүнүүдһээ, тэдэнэй мэргэжэл, шадабариһаа нилээд дулдыдана. Трактористнууд, комбайнернууд болон жолоошодой мэргэжэл дээшэлүүлхэ, тэдэнэй амжалтатай худэлхөөр оршон байдал хангаха хэрэгтэ ороной түрүү колхозууд, совхозууд горитой анхарал хандуулна. Жэшээлхэдэ, Алтайн хизаарай олон ажахын поли дээрэ машинануудые хоёр халаан соо худэлгэхын тула механизаторнууд нэмэжэ бэлдэгдэнхэй. Худөөгэй ажалшадые механизаторай мэргэжэлтэй болгохо бүгэдэ нийтын һуралсал иимэ уряатайгаар бэелүүлэгдэнэ: «Худөөдэ ажаһуудаг һаа — техникэ жолоодожо һура». Хэдэн мянган колхознигууд, худэлмэришэд ба алба хаагшад, тэрэ тоодо эхэнэрнүүд тракторист, комбайнер болонхой.

Механизаторнуудай социалис мүрысөө үүсхэгшэд худөө ажахын техникэ хаһа саг сооһь, эрхим һайн шанартайгаар заһабарилха гэһэн онсо ехэ оролдолго гаргана. Ростовско областиин, Белоруссиин ССР-эй колхозууд, совхозууд газар элдүүрилдэг, тарилга хэдэг бүхы машинанууд ба багажа зэмсэгүүдые, бүхы шахуу тракторнуудые мартын эхеэр бэлэн болгоһон байгаа. Мүрысөө үүсхэгшэд техникэ харууһалга наринаар эмхидхэлгэдэ гол анхаралаа хандуулна.

Техникэ харууһалха гээшэ машинануудай һаатан һамшангүйгөөр, бүри удаан болзор соо худэлхэдэнь туһалха хэдэн хэмжээ ябуулганууд болоно. Техникээ тусхай мэргэжэлэй звенонуудай хүсөөр заһабарилдаг түрүү гурим колхозууд, совх… дэлгэрэнхэй. Жэш… Ростовско областии… ороной бусад олон … ажахынуудта техни… һалха пунктнууд … дээд, тэдэнэй дэргэ… тер-тааруулагша, … гагнуурshан ба … дарханһаа бүридэһэн … гэлжын звенонууд … мэ звенонууд авто… нууд дээрэ тодхогдо… хала зэр зэмсэгүүд… гагдаһан нүүдэл ма… той. Мастер-таар… механизаторнуудай … далгатайгаар үе үе … мүн сезоноор техни… жэн шалгадаг. Зве… сад гэшүүд маши… худэлжэ байха үед… хёолдоһон дутуун…

ДYШЭН ЖЭЛ БОЛООД...

...эо һара соо манай уран ...ёолшодой VII съезд болоо. Бухы уран зохёолшод, ...жнитэ энэ үргэн удха шаhай ехэ хуралдаанда бэлэ захалһаар үнинэй. Олон ...он уншагшад уран зоолшодойнгоо дэлгэрэнгы ...н дуулахаяа хүлеэжэ байна. Олониие үзэһэн ...ад зохёолшод, бэлиг ...н түгэлдэр дунда үеын ...н залуу үеын зохёолшод ...дэ сугларжа, ехэ асуу... зүбшэн хэлсэхэнь гээшэ. ...эдэ эхилэн бэшэгшэд, ...н зохёолдо дуратай за...уул мүн лэ дүүрэн баяр ...ехэ хөөрэлдөөнэй эхилхүлеэжэ байна. Энэ ...уран зохёолшодойнгоо ...боонойи түүхэ удхалан һа...да тон һонин.

...гэдэхи съездһээ долоо... съезд хүрэтэр тэбхэр 40 жэл соо манай уран зохёолшод Эхэ оронойнгоо бүхы амжалта, илалтануудтай адли зэргэ алхалан ерээ. Манай Уран зохёолшодой холбоон съездынгээ стол дээрэ олон тоото боти зохёолоо зэргэлүүлэн табижа, саашанхи арюун зорилгоёо хараалхань шуу.

Республикын уран зохёолшодой түрүүшын эмхидхэлэй съезд 1934 оной март һарада болоо һэн. Эрдэмэй зурганууудта, «Буряад үнэн» газетын редакцида, номой хэблэлдэ худалдэг элэбхи ехэтэй тэрэ үеын уран зохёолшод ВКП(б)-гэй Буряадай обкомой тогтоолоор байгуулагдаһан эмхидхэлэй комитедэй ударидалгаар хаба соогоо бэлэдхэлтэй, ниитын эдэбхеэр гарадаг «Тэмсэлэй шэмэг», «Эрдэм ба шажан» журналнуудтай. Х. Намсараевай «Цыремпил» повестьтой, Б. Абидуевай «Наранай туяа» гэжэ шүлэгэй суглуулбаритай, Д. Дашинимаевай «Улаан түгта дивизион» гэжэ поэмэтэй, мүн олондо мэдээжэ болоһон хэдэн пьесэнүүдтэй болонхой уран зохёолшоднай нэгэдэхи съездэ суглараа бэлэй.

Ленинэй гудамжадахи «Буряад үнэн» газетын редакциин модон гэр соо съезд болоо һэн. Энэ гэрэй ханада социалис реализм, Ленин багшын национальна политика тухай уряанууд, В. И. Ленинэй ба А. М. Горькиин дүрсэнүүд хадаатай байгаа һэн. Энэ съезд дээрэ «ВКП(б)-гэй XVII съездын дүнгүүд болон уран зохёолшодой зорилгонууд» гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдээ бэлэй. Съезд 3 үдэр соо үргэлжэлөө һэн. Съездын түгэсхэл дээрэ М. Н. Ербанов һонирхолтой үгэ хэлэжэ, уран зохёолшодые зоригжуулаа. Съездын дүүрэхээ байхада аяар Ярууна һаа 5 үдэр соо ябажа, гээгдэжо ерэһэн Ж. Балданжабон орожо ерээ һэн. Холоһоо зорижо ерэһыень хараадаа абажа, тэрэнүүндэ үгэ үгтөө һэн. Жамьян Балданжабон Гундын эхилэн бэшэгшэдэй хүдэлмэри тухай хөөрөөд, һара бүри гаргадаг «Булаг» журналаа бэлэг баряа һэн. Бүхы съездэ хабаадагшад нэгэн дүүгаар, нэрьемэ альга ташалга доро Уран зохёолшодой холбооние байгуулжа, И. Дампилониие Холбооной түрүүлэгшээр, С. Ширабониие секретаряар һунгаа бэлэй. Тиихэдэ СССР-эй уран зохёолшодой нэгэдэхи съездын делегадуудаар Солбоной Туяа, С. Ширабон, Е. Хоринская һунгагдаа һэн. Съездын һүүлдэ бүхы хабаадагшад дүрэ зурагаа абхуулхаа суглархa гэлсэһэн ёһоорoo үглөөгүүр сугларба. Х. Намсараев, Б. Базарон, Ц. Дон, Ж. Балданжабон гэгшэд гээгдэжэ, зурагта оронгүй үлэшоод, нүхэдтөө ехэ гасаалуулаа бэлэй.

Тэрэ фото-зураг урдам хэбтэнэ. Нэгэдэхи съездын залуу делегадууд байһан Н. Балдано, Д. Хилтухин, Д. Мадасон, Ц. Галсанов, Н. Намсараев мүн тэндэ бии.

Тэрэ гэһээр 40 жэл болоод байхада, манай уран зохёолшод ямар ехэ амжалтатай VII съездээ суглархань гээшэб! Манай сэсэн мэргэн Коммунис партиин найдал бодотоор бэелүүлэгдэн ерээ бшуу.

Цокто НОМТОЕВ,
Буряадай уран зохёолшодой нэгэдэхи съездэ хабаадагша.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ ГОЛ ЗОРИЛГОНУУД

Республикын предприятинуудта, барилганууд болон эмхи зургаануудта, колхоз, совхозуудта ажалладаг арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай тоосоонууд, һунгалтануул боложо дүүрээ.

Мүнөө үедэ республикымнай промышленна предприятинуудта, колхоз болон совхозуудта, эмхи зургаанууд болон организацинуудта 2304 бүлэг, 2046 пост ажаллана. Эдэ бүлэг болон постнуудта арадай 30800 хинагшад һунгагдаа. Түрүүшын һунгалтада һунгагдаһан хүнүүдтэ орходоо 1535 хүнөөр олон болоно.

Арадай хинагшадай дунда нютагай Соведүүдэй хоёр мянга шахуу депутат, СССР-эй, РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй 17 депутат, Социалис Ажалай 11 Герой бии. 4619 хүниинь Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагданхай. Арадай хинагшадай 7676 хүниинь КПСС-эй гэшүүд, 3142 хүниинь — комсомолшууд.

Бүлэгүүд болон постнуудые дүй дүршэлтэй, хүндэтэй хүнүүд хүтэлбэрилдэг болонхой. Тэдээнэй 86 процентнь партийна комитедүүдэй секретарьнуудай орлогшонор болон гэшүүдээр, партийна эхин организацинуудай бюрогой гэшүүдээр һунгагданхай.

Тоосоото һунгалтын суглаанууд болон конференцинүүдэй диилэнхи олонхинь эмхи гуримтайгаар үнгэрөө. Тэдээндэ хабаадагшад арадай хинагшадай ажал-ябуулга сэгнэлгэдэ харюусалгатайгаар хандаһан, дутуу дундануудыень шүүмжэлһэн, зохихо дурадхалнуудые оруулһан байна. Жэшээнь, Улаан-Үдын локомотив-вагонуудые заһадаг заводто 79 суглаан боложо, тэрээндэ 7 мянга гаран хүн хабаадалсаа. Эндэхи арадай хинагшадай бүлэгүүд болон постнуудта хамта дээрээ 560 хүн һунгагдаа.

Арадай хинагшадай эдэбхитэй туһаламжын ашаар заводто һүүлэй хоёр жэлэй турша соо түүхэй эд, металл, электрын элшэ хүсэн, мүн бусадшье хэрэгсэлнүүд алмагдажа, 800 гаран түхэригэй мүнгэ зөөри алмагдаа. Железнодорожно, Советскэ, Загарайн, Хяагтын, Улаан-Үдын, Зэдын, Түнхэнэй, Захааминай, мүн бусад аймагуудта ажаһуудаг коллективүүдэй суглаанууд боложо, арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудта һайн сэгнэлтэ үгтэһэн байна.

Зэдын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, мүн бусад аймагуудта колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй хабаадалгатайгаар олон тоото суглаанууд боложо, хүдөө ажахые хүгжөөхэ гурэнэй түсэбүүдые дүүргэхэ талаар горитой дутагдалнуудай бии байһан тухай шанга хөөрэлдөөн болоо. Адуу малай гарзалһан тухай, үбһэ тэжээлэй, эд хэрэгсэл болон мүнгэн зөөриин урилтэ хоролтодо ороһон, эдлүүриин газарта эзэн бусаар хандаһан тухай баримтанууд суглаануудта шангаар шүүмжэлэгдэһэн, эдэ дутагдалнуудтай арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнууд шангаар тэмсэнэгүй гэжэ заагдаһан байна.

Тоосоонууд болон һунгалтануудай дүүрээд, арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай бэхижээд байхадань, тэдээниие эмхидхэлэйнь талаар һайжаруулха, партийна организацинуудай хараалһан хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ зорюулха шухала байна.

Арадай хиналтын органууд үйлэдбэридэхи ашаг үрэ дээшэлүүлхэ талаар парти, правительствын хараалһан заабаринуудые дүүргэлтэ болгон, баригдажа байгаа предприятинуудые саг соонь ашаглалгада үгэлгэ, технологическа түхеэрэлгэнүүдые тодхолгые, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажаллаха, амарха хүүлиие хазагайруулагшадтай тэмсэлгые хинан шалгаха зэргэтэй. Барилгын талмайнууд дээрэхи хэрэгсэл болон материалнуудые урихэ ябадалтай шанга тэмсэл хэхэ шухала.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ ехэ болгохын тула ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлхэ шухала гэжэ парти, правительствын шиидхэбэринүүд дотор хэлэгдэнхэй. Тиимэһээ ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ талаар хараалагдаһан даабаринуудые дүүргэхын түлөө, хүдэлмэришэдэй тоо олошоруулангүйгөөр предприятинуудтахи продукци гаргалгые улам дээшэлүүлхын түлөө хиналта һайжаруулха гээшэ угаа шухала байна. Арадай хинагшад ажалай журам эбдэгшэдтэй, залхуу хойрог хүнүүдтэй шанга тэмсэл дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

Түхеэрэлгэнүүд болон хэрэгсэлнүүдэй муудаһан, материально-техническэ хангалгын таһалдуулагдаһанай шалтагаанаар зарим предприяти болон организацинуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй ажалайнь бүтээсэ тон бага байна. Комитедүүд, бүлэгүүд болон постнууд иимэрхүү баримтануудые тоонгүй байха ёһогүй. Энээн тушаа зэмэтэй хүнүүдтэ шанга эрилтэ табиха шухала.

Эд зөөри алмаха, тэрээндэ гамтайгаар хандаха асуудал манай партиин бэелүүлдэг экономическа политикын шухала хубинь мүн. Энээнтэй дашарамдуулан, түүхэй эд, материал гамтайгаар гаргашалха талаар энэ жэлдэ тодорхойлогдоһон даабаринуудай хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһые хинан шалгаха шухала. Арадай хиналтын комитедүүд болон бүлэгүүд дурсагдаһан асуудал хинан шалгаха талаар нилээд ехэ дүршэлтэй болоһон байна. Эдэ дүй дүршэлыень үргэнөөр хэрэглэхэ шухала.

Ороной бүхы экономикын хүгжэлтэдэ нүлөөлдэг хүдөө ажахыда парти, правительство ехэ анхарал хандуулдаг байна. Шэнэ газар хахалалгын 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани дээрэ Л. И. Брежнев үгэ хэлэхэдээ газараа һайнаар ашаглаха, малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэриие гүримшүүлхэ, мал шахан таргалуулгада, эрдэм наукын туйлалта, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ асуудалда онсо анхарал хандуулха, таряалангай талмайнуудта, малай фермэнүүдтэ техникэ һайнаар ашаглаха, кадрнуудые һурган хүмүүжүүлхэ, ажалай эмхидхэл болон ажалай түлөөһэнэй түрүү арга колхоз, совхозуудта үргэнөөр хэрэглэхэ шухала байһан тухай зааһан юм.

Сагай уларилай хэды муу байгаашье һаань, тогтууритай һайн ургаса абадаг ажахынууд республика соомнай үсөөн бэшэ бии. Гэхэтэй хамта, гээгдэнги ажахынуудшье бии байһаар.

Газар таряалангаа һайнаар эрхилээд ,хүдөө ажахын ургамалнуудые ургуулга дээрэ научна түрүү арга хэрэглээд, минеральна, органическа утэгжүүлгэ зүбөөр ашаглаад байһан ажахынуудта ган гасуур жэлнүүдтэшье ехэ хохидол ушаруулагдаагүй гэжэ дүй дүршэл гэршэлэн харуулаа.

Олохон колхоз, совхозууд үхэр малайнгаа тоо толгой олошоруулаашье һаа, табан жэлэй түрүүшын жэлнүүдтэ үбһэ тэжээл бэлдэхэ асуудалаа шиидхэжэ шадаагүй. Үхэр малай үүлтэр һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ заабаринууд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Адуу мал гарза хоролтодо оруулха, һубайруулха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ шухала байна. Гэхэ зуура, эдэ асуудалнууд арадай хиналтын олохон комитедүүд болон бүлэгүүдэй түсэбүүд соонь хараалагданагүй.

Мүнөө үедэ хабарай тарилгын хүдэлмэри арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай саг үргэлжын хиналта доро байха ёһотой.

Социалис зөөри аршалан хамгаалха талаар партиин захяа заабари дүүргэхын тула арадай хиналтын органууд зарим тэды ажал хэнэ. гэбэшье энээн тушаа үшөөл горитой дутагдалнууд бии байһаар. Гурэнэй, ниитын зөөри урилтэ хоролтодо оруулха ушар үшөөл усадхагдаадүй. Хүнгэн, эдеэ хоолой промышленностиин, худалдаа наймаанай предприятинуудта урданайхидаал адли ехэ хэмжээнэй урилтэ хоролто хэгдэнэ. Жэжэ урилтэһөө мүн лэ горитой хохидол ушаруулагдана, гэбэшье энээндэ хүнүүд хайша хэрэгээр хандадаг байна.

Ой модоной промышленностиин олохон предприятинуудта жэл бүри ехэ гаргаша хэгдэнэ. Бүтээгдэһэн ажалай хэмжээ үлүү ехээр сэгнэһэнэй шалтагаанаар барилга дээрэ ехэ гарза хохидол ушаруулагдана. Хүдөө ажахыдашье мүн лэ иимэрхүү гарза тохёолдоно.

Эдэ бүхы баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, социалис зөөри аршалан хамгаалха талаар партиин заабаринуудые арадай хиналтын органуудай үшөөл һайнаар хинан шалгадаггүй байһые гэршэлэн харуулна. Арадай хиналтын бүлэгүүд болон постнуудай ажал хүдэлмэри һайжаруулхын тула партийна организацинууд һаналаа саг үргэлжэ табижа байха зэргэтэй.

Республикын арадай хиналтын комитедүүд, бүлэгүүд болон постнууд ажахы болон соёл культура хүгжөөлгэдэнь партийна, совет органуудта горитой туһаламжа хүргэхэ байха гэжэ найдагдана.

И. ЧЕРНЯКОВ,
республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.

ҺУНГАЛТЫЕ УГТУУЛАН

АГИТ-ПУНКТНУУДАЙ ГАЛ ЯЛАРНА

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтада бэлэдхэлэй хүдэлмэри үдэр бүри ургэнэ. Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой отделе... бүхэндэ нээгдэһэн агитпунктда хори гаран агитатор, политинформатор ажаллана. ...дэнэр полевой стан, фер..., гүүртэ, отара болон ...эд өөһэдынгөө участок...удта гаража, уласхооронын байдалаар, КПСС-эй XXIV съездын хараалһан эб ...айсамдалай Программа бэелүүлжэ талаар парти, правительствын ябуулжа байһан ...ал хэрэг тушаа, совет һунгуулиин гурим тухай асуу...далнуудаар лекци уншана, хөөрэлдөө үнгэргэнэ.

Колхозой түб һуурин Дун...-Хэрээтын агитпункт сомоной Соведэй байшан соо нээгдэнхэй. Тэндэ үдэшэн... тосхоной үбгэд, хүгшэд, залуушуул олоороо сугларжа, шэнэ газетэ, журнал уншана, элдэб асуудалаар үнгэргэгдэһэн хөөрэлдөө шагнана, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ дүримтэй, депутадта кандидаар дэбжүүлэгдэһэн колхойнгоо түрүү механизатор, Ленинэй орденто коммунист ...мир Бадмаевич Аюшеевэй ...мтартай танилсана.

— Агитпунктые даагша, коммунист, колхозой соёлой байшангай директор Д. А. Аюшеев, багшанар В. Д. Абидуева, Ц-Д. С. Очирова, библиотекарь В. Ц. Будариа болон бусад агитаторнуудай үнгэргэһэн лекци, хөөрэлдөөнүүдые хүнүүд ехэ һонирхон шагнадаг, — гээд колхозой парткомой секретарь Я. Д. Конечных хэлэнэ. Агитаторнуудтай тусхай семинар үнгэргэгдэнхэй. Хүн бүхэн өөһэд ...эдынгөө участогуудта гаража, хэдэн хөөрэлдөө үнгэргөө. Агитпунктда агитаторнууд ээлжээгээр дежурна. Тэндэнь асуудал-харюугай, дурадхалай дэбтэрнүүд бии. Һунгагшадай бүхы гоё һайханаар шэмэглэгдэнхэй. Хэрэгтэй болохо литература хүсэд абтанхай, стол дээрэ жэрытэр табяатай. Һунгалта болотор үнгэргэгдэхэ хэмжээ ябуулга ...нада үлгөөтэй. Тиимэһээ ...дэ ерэгшэд хэзээ, хэдыдэ, ...ар асуудалаар лекци, хөөрэлдөөн үнгэргэгдэхэб, ...уншахаб гэжэ урид мэдэжэ абана. Жэшээнь, СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадуудай ...н шэмэглэхэ, майн 7-до агитаторнуудай семинар, 15-...залуу һунгагшадтай уулзалга үнгэргэхэ гэхэ мэтэ ...пунктнууд хэмжээ ябуулга ...оор бэшээтэй.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай корр.

ҮНДЭР ШАГНАЛДА ХҮРТЭГШЭД

ДУРЛАҺАН СЭДЬХЭЛ

Һаяхан Евдокия Евдокимовна Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба. Баяр баясхалангай оршон байдалда сээжэдээ орден зүүлгүүлжэ зогсоходоо, үнгэрэн ошоһон жэлнүүдээ номой хуудаһа ираһандал хараадхёо һэн.

...Эдир залуухан арбан таба наһан! Энээхэн гүлмэр наһанай дала мүрэ дээрэ хүшэр хүндэ ажалай ашаан буугаа бэлэй. Хоёр жэл Бэшүүрэй райпотребсоюзда хүдэлбэ. Арбан найма наһатайханһаа Ярууна магазиниие даагша болоо. Тэндэ хоёр жэл тухай хүдэлөөд, Улаан-Үдэ ерэжэ, мүнөө болотор магазиниие эрхилэгшээр хүдэлнэ. Хэды жэл үнгэршэбэ гээшэб? Таба, арба, хори. Үгы даа. Аяар гушан жэл үнгэршэбэ ха юм. Гушан жэл! Гушан үндэр дабаан! Энэ ехэ хугасаа соо хэды ехэ мүнгэнэй эд бараа, эдихэ хоол худалдагдаа ёһотойб! Хэды олон зон Евдокия Евдокимовнагай дулаахан гарһаа наймаа абаа гээшэб! Тооложо толгойгоошье зобооһоной үлүү ха даа. Худалдаа наймаанай организацинуудта гушан жэл соо хүдэлжэ, ажалай габьяа харуулһыень үндэрөөр сэгнэһэн Ажалай Улаан Тугай орден ямаршье тооһоо һайхан гэршэ боложо үгэнэ бэшэ аал?!

Мүнөө Евдокия Притчина Улаан-Үдын эд бараанай 50-дахи магазиниие даагшаар хүдэлжэ байна.

— Энэ магазинда гурбадахи жэлээб. Коллективнай 14 хүнһөө бүридэнхэй. Залуушуул олон aаб даа. Бултал эбтэй эетэй хүдэлдэгбди, — гээд тэрэ хөөрэбэ.

Евдокия Евдокимовна магазиниие даагшаар хүдэлхэһөө гадна, тэндэхи нэгэдэмэл магазинуудай партийна организациин секретарь юм.

Тиимэһээнь өөрынгөө ажал хүдэлмэри, дүй дүршэл тухай хубаалдахыень гүйбаб.

...Хүн бүхэн эдир залуу наһандаа иимэ тиимэ мэргэжэл шудалхаб гээд сэдьхэдэг aаб даа. Теэд би тиимэ һайхан бодолдо абтаха арга боломжогүй байгаа һэм. Һургуулишье ехэ хэжэ шадаагүй бэлэйб. Нёдондо жэл лэ Улаан-Үдын кооперативна техникум заочноор дүүргээб. Хара багаһаал ажал хэжэ эхилээб. Тиигээд лэ арбан найматай ябахадамни, магазиниие даагшаар табижархёо һэн. Теэд мүнөө болоод байхада наймаалагша болоһондоо огто шаналдаггүйб.

Наймаалагшанаар хүдэлхэ гээшэ ехэ хүшэр ажал юм. Энэ мэргэжэлдэ гансал сэдьхэл зүрхөөрөө дурлаһан хүн лэ ёһото наймаалагша боложо шадаха. Иигэжэ хэлэхэдээ би эрдэмээ хүсэһэн хүнби гэжэ хэлэхээ һананагүйб. Намдашье дутуу дунданууд дайралдадаг. Алдуушье гаргажархиха ушар болодог. Тиимэһээ би сулал бэеэ шалгажа, хэлэһэн үгэеэ, хэһэн хэрэгээ шэнжэжэ үзэдэгби. Үдэр бүри прилавкынгаа саана гарахадаа, түрүүшынхиеэ зоной урда гараһандал сэдьхэл зүрхэмни һанаата болонгёор үбдэдэг. «Мүнөөдэр лэ хүн зониие һайнаар хангаһайб, тэдэндээ урин зөөлөөр хандаһайб», — гэһэн бодолнуудта абтадагби.

Хүн зониие һайнаар хангахын тула магазинда һайн шанартай эд бараан байха ёһотой. Магазинайнгаа тагуудые гоё һайханаар шэмэглэхэ гээшэ ехэ шухала. Эд бараагаа харанхы складта даража байнгүй, зоной шэлэн хаража абамаар прилавка дээгүүрээ таарамжатайгаар табиха хэрэгтэй.

— Хүн зоной һонирхоһон асуудалда дэлгэрэнгыгээр, яаралгүйгөөр, тутархан тумархангүйгөөр дүүрэн харюу үгэгты! — гэжэ залуу нүхэдтөө һайсал захигдадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, нюуха нөөхэ юумэн байхагүй, зарим залуу наймаалагшаднай хүнэй юумэ асуухада: — Сүлөөгүйб, нюдэтэй юм һаа, өөрөө харыш — гэхэһээ эхилээд, шэрүүн үгэнүүдээр худалдан абагшадаа угтадаг байна. Энэнь тон буруу гэжэ һанагдана. Ямаршье сухалтай хүн налгай зөөлэхэн үгэнүүдые дуулахадаа, бэеэ баридаг, өөрөө тиимэхэнээр лэ харюусахые оролдодог юм. Хүн зон ажалайнгаа һүүлээр эсэшэнхэй магазин ородог гээшэ, тэдээндэ илангаяа анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй. Бүхэли үдэр соо хүл дээрээ зогсоходоо өөһэдөөшье эсээ бэзэбди, теэп яахабши, сухалдахаар сагта энеэхэ ёһотой зон гээшэлди.

Эд бараанайнгаа шанар шэнжэ абагшадтаа ойлгуулжа шадабал, тэрэниие тнай абахашьегүй һаа абаха дуратай болошохо.

Элдэб лэ абари зантай зон магазинда ородог aаб даа. Харин наймаалагша бултандань таарама ганса абари зантай байха ёһотой.

Магазинда ороод, ямаршье юумэ абахагүн аад, зорёон һураха, һонирхохо, мүшхэхэ зон дайралдадаг. Тэдээндэшье урин налгайгаар хандаха шухала. Үхи хүүгэд, үбгэд хүгшэдтэ ехэ анхаралтайгаар хандаха хэрэгтэй. Наймаалагша ямар байха ёһотойб, — гээд саашань тоолохо болоо һаа, олон aаб даа. Теэд энэшье дурдаһанаа залуу нүхэдтөө һургаал болгон заажа, хөөрэжэ үгэдэг гээшэб.

Наймаалагшын мэргэжэлдэ үнэнхэ зүрхэнһөө дурлаагүй хүнүүд удааншье болонгүй прилавкын саанаһаа тэрьелхэ баатай болодог, — гээд Евдокия Евдокимовна хөөрөөгөө дүүргэбэ.

— Залуушуулайнгаа дунда үшөө ямар ажал ябуулдагбта?

— Мэргэжэлдээ һургахэ, дүй дүршэлөө хубаалдахаһаа бэшэ юушье хэхэбши даа. Өөрһөөмни үшөө бэрхэ наймаалагшад болоһой гэжэ оролдоо бэзэш даа... 10-дахи класс дүүргэһэн хоёр-нэгэн басагадые жэл бүри наймаалагшын һурагшаар абаад, зургаан һарын турша соо мэдэхэ юумээ дуһалшье үлөөнгүй дамжуулхые оролдодогби. Тэдэмнай һуралсалаа дүүргээд, ондоо магазинуудта хүдэлдэг юм. Гансаараа тэдэниие һургажа, хаана холо ошохомни һэм. Намтай сугтаа «Совет эрхим наймаалагша» гэһэн үндэр нэрэ зэргэтэй ахалагша наймаалагша Людмила Марковна Дульская, олон жэлнүүд соо наймаанай организацинуудта хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоһон наймаалагша Л. Ермолина гэгшэд залуушуулые һургахадаа, бэрхэ болонхой юм.

Манай шабинар А. Ястрошанская, Н. Мельникова, В. Бурлакова гэгшэд мүнөө олон магазинуудта магтаалтай наймаалагшад болонхой.

Наймаалагшад Л. Дульская, Л. Ермолина гэгшэд Евдокия Евдокимовна тухайгаа иигэжэ хэлээ һэн:

— Притчинатай хүдэлхэдэ, бэедэ хүнгэн. Нүхэдтөө анхаралтай, өөрынгөө мэргэжэлые юунһээшье үлүүдэ һанажа ябадаг, ёһотойл һайхан эхэнэр юм даа.

Үнэхөөрөөшье, Притчинагай хүтэлжэ ябаһан коллектив, магазиншье магтаалтай, түсэбөө үлүүлэн дүүргэжэ ябадаг байна. Иимэ һайхан коллективэй үнгэрэгшэ жэлдэ партиин Улаан-Үдын Октябрьска райкомой дамжуулгын Улаан туга, мүнгэн шанда хүртэһэниинь гайхалгүйл.

Энэл даа мэргэжэлдээ дурлаһан сэдьхэлэй дүн!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Е. Притчина.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

АЖАЛЛАҺАН ЗАНДАА

Хоймoрой хүн зон Константин Игнатьевич Сороковиковые ехэ хүндэлдэг юм. Тэрэ пенсидэ гарабашье, ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг зандаа. Залуу үетэниие коммунис үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа үгэнэ.

Нүхэр Сороковиков Хоймoрой Сагаан-Нуур гэжэ нютагта хамтаараа газар элдүүрилхэ нэгэдэл эхи түрүүлэн эмхидхэлсэһэн намтартай. Һүүлдэнь «Пахарь» гэжэ коммуна бии болоо һэн.

Колхозуудые тогтоожо, хамтын ажалай хүсөөр хүдөө ажахые хүгжөөхэ хэрэгтэ Константин Игнатьевичай оруулһан хубита ехэ. Тэрэ сомоной Соведэй депутадаар, колхозой түрүүлэгшээр нэгэтэ бэшэ һунгагдаһан, орден, медальнуудаар шагнагдаһан байха.

Мүн Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ пулемётно взводой командир ябаһан Константин Сороковиков эрэлхэг зоригтойгоор тэмсээ. Тэрэ частиингаа партийна эхин организациин секретарь байһан юм.

Дайнай һүүлдэ МТС-эй директорэй орлогшоор, сомоной Соведэй түрүүлэгшээр ажаллаа.

Хаанашье ябахадаа Константин Игнатьевич хүсэ шадалаа гамнангүй, хододоо һайнаар ажалладаг байһан. Үнинэй коммунист тиимэл байха ёһотой ха юм.

Тусхайта пенсионер Константин Игнатьевич Сороковиков мүнөө нүхэрэй сүүдэй түрүүлэгшэ. Ажалай журам эбдэһэн, архи тамхи уужа ябаһан зонтой эрид тэмсэнэ.

Тэрэ хэды үндэр наһатай болобошье, колхозойнгоо хэрэгэй түлөө хододоо һанаагаа зобожо ябадаг. Хабарай тарилгын гү, али таряа хуряалгын үедэ, тэжээл бэлэдхэлгын гү, али малай үбэлжэлгын үедэ ажалай ветеран полевой станнуудаар, фермэ, отарануудаар хододоо ябажал байдаг. Константин Игнатьевич «Восточные Саяны» колхозой ревизионно комиссиин түрүүлэгшэ ха юм.

Ветеран ажаллаһан зандаа... 1932 онһоо КПСС-эй гэшүүн Константин Игнатьевич Сороковиков хаба шадалайнгаа байһан сагта юумэ хэнгүй гэртээ һуухагүй. Коммунист хүнэй нангин уялга энэл болоно гээшэл.

Б. БИРБАЕВ.
Түнхэнэй аймаг.

Советскэ Союз Турцида металлургияа хүгжөөлгэдэнь ехэ туһа хүргэнэ. Искандерун шадар совет мэргэжэлтэдэй туһаламжаар металлургическа комбинат баригдажа байнхай. Энэ хадаа ороной промышленна эгээ томо предприяти болохо юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: комбинадай барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

...даг, техникээ, түсэбэй ...р заһабарилдаг.

...имэ дүршэл ехэхэн ту...ургэнэ. Ростовско облас... «Сельхозтехникын» ...никовско районно нэгэ...харьяата ажахынууд... тракторнууд, бусад ма...шинануудые һайнаар харуу...найнь ашаар тэдэнэй ...зогсолго хоёр дахин ...рөө. Дизельнэ түлишэ ...шалгые гектар бүридэ ...үзэбэл, 0,3 килограм... бага болоо.

...оной колхозууд, совхо... техникээ, бүрин һай... ашаглахые эрмэлзэн, ...н 9,5 мянга шахуу ...дые хоёр халаан соо ...гээд, гэрэлтүүл...хэрэгсэлнүүдые мүнөө ...нэмэжэ түхеэрээ. ...500 гаран борнойе ...түргэнөөр ябаха бол... бэлдэнхэй. Техникын ...эбдэржэ зогсодог ...вайсуулхын тула за...лгын агрегатна арга Дондо хэрэглэгдэнэ. «Сельхозтехникын» Аксайска районно нэгэдэл, детальнуудай, узелнуудай, агрегадуудай нөөсын фонд бии болгоо. Тусхай пунктда мотоорнууд, хойто мостнууд, дамжуулгын коробконууд түргэнөөр һэлгэгдэдэг. Бүхэли тракторнуудые һэлгэхэ фонд мүн лэ эмхидхэгдээ.

* * *

Үйлэдбэри ба механизаторнуудай ажалые научна ёһоор эмхидхэлгэ — машинануудаа бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха - зайлашагүй арга нүхэсэл болоно.

Ажал хэрэгээ жэшээтэ һайнаар эрхилжэ алдаршаһан Алтайн «Бийский» совхоздо хүдэлмэриин эхилхын урда тээ агрономуудынь поли бүхэниие шалгадаг, ямараар, хэды шэнээнээр элдүүрилхээр байһыень тодолдог, севооборотой полинуудай загонуудай шэглэлые, хэгдэхэ хүдэлмэриин ээлжээе тодорхойлдог. Тиигэһэнэй һүүлээр хүдэлмэриин түсэбүүд, агрегадуудай байраяа һэлгэхэ түсэбмаршрудууд зохёогдодог.

«Бийский» совхоз хүдэлмэреэ тусхай мэргэжэлтэй болгоно. Жэшээлхэдэ, зарим механизаторнуудынь жэл бүхэндэ гансал тарилга хэдэг, нүгөөдүүлынь — культивацилдаг, гурбадахинарынь — борнойлдог байна. Сеялкэдэ үрэһэ хэхэ газарнууд полевой хүдэлмэриин эхилхын урда тээ тааруугаар тодолон заагдадаг. Тиихэдэнь, сеялкэнүүдэй иишэ тиишээ хооһоор ябалгые хороно, хүдэлмэриин сагай минута бүхэниие һайнаар хэрэглэхэ арга олгоно.

Ороной колхозууд, совхозуудта ажалай, эмхидхэлэй ба түлөөһэнэй гурим ходо нарижуулан һайжаруулагдажа байдаг, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин шанар һайжаруулха, тэрэнэй өөрынь үнэ хямдаруулха талаар механизаторнуудай материальна урмашал дээшэлүүлэгдэнэ.

Тус тус хүдэлмэрилэгшэдэй, бүхэли коллективүүдэй абаха түлөөһые хэһэн ажалайнь эсэсэй үрэ дүнгүүдһээ бүри сэхээр дулдыдадаг байхаар саашадаа тогтоохо шухала гэжэ шэнэ, боро газар элдүүрилжэ эхилһээр 20 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев заагаа һэн. «Имагтал иимэ аргаар газараа, техникээ ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, ажалай бүтээсэ түргэнөөр дээшэлүүлжэ болохо байна» гэжэ тэндэ мүн лэ хэлэһэн байха юм.

Ороной хэдэн районгдо звеньевой гуримаар ажалаа эмхидхэдэг, абтаһан продукциин түлөө эсэсэй тоосооной хэгдэтэр, даб дээрэ аванс үгэдэг боложо байхай. Энэнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, таряалангай ургаса һайжаруулха, үрэгүй гаргашануудые хороохо талаар механизаторнуудай материальна урмашал хангаха байна.

Волгоградска областиин «Реконструкция» совхозой коллектив амжалтануудаараа суурхадаг. Звенонуудаар ажалаа эмхидхэһэнэй үндэһөөр ороһо таряанай үндэр, тогтууритай ургаса абана. Энэ ажахы центнер продукци абахын тула хүсэ гаргалгаяа горитойгоор хороогоо. Механизаторнууд ехэ үүргэ дүүргэнэ, ехэ габьяатай байна. Эдэнэй ажаллаха арга боложо, ажаһуудал улам һайжаруулха асуудалда «Реконструкция» совхозой хүтэлбэрилэгшэд үдэр бүриин анхарал хандуулна, классна хүдэлмэриин стажай түлөө, техникээ бүрин бүтэн байлгаһанайнь, нефтепродуктнуудые алмаһанайнь түлөө шан үгэдэг юм.

Мүнөөнэй томо ажахын техникые, мүн үйлэдбэриин бусад бүхы хэрэгсэлнүүдые зүбөөр ашаглалгын хэрэг үйлэдбэреэ нарин һайнаар хүтэлбэрилһэнһөө дулдыдана. Тусхайлан хэлэбэл, диспетчерскэ албанай үүргэ дээшэлнэ. Тэрэнэй туһаламжаар даалгабаринуудынь дүүргэхэ хүнүүдтэ хаһа саг соогоо дуулгагдана, трактористнуудай, комбайнернуудай, жолоошодой хүдэлмэри хинагдана, залан ударидагдана, техникын харууһан ба заһабарилга хаһа саг соогоо хангагдана.

Ставрополиин хизаарай «Дружба» совхоздо диспетчерскэ албанай бии болгогдоһонһоо хойшо — дүрбэн жэл үлүүтэй соо — тракторай халаанай бүтээсэ дундa зэргээр 8—12 процентээр нэмээ, центнер таряа, наран сэсэг абахын тула хүсэ гаргалга горитойгоор хороо. Диспетчерскэ албан полевой хүдэлмэриин болзор хорооходо арга олгоно. Хахалагдадаг газарай гектар бүхэндэ абажа үзэбэл, хүсэ гаргалга гурбанай нэгэн шахуугаар хороһон байна.

Машинануудые бүри үрэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ техническэ диагностикын ехэ үүргэ дүүргэдэг байһые ороной түрүү ажахынуудай дүй дүршэл харуулна. Машинануудые задалангүйгөөр — зохихо приборнуудай туһаламжаар һайн, мууень элирүүлхэ арга олгоно. Олон ушарта машинануудые заһабарилангүйгөөр тааралдуулха, техническэ харууһанай хэмжээнүүдые абаһанай үндэһөөр, тэдэниие дахинаа хүдэлгэдэг байна.

Техническэ диагностико хэрэглэһэн Ленинградай, Харьковска, Челябинска, Новосибирскэ ба бусад областьнуудай хэдэ хэдэн ажахыда агрегадуудай эбдэрэн зогсолго хоёр дахин, бүришье ехээр хороо, машинанууд ба тракторнуудай бүтээсэ 20 процентээр нэмээ, горючи, мүнгэ, запасной частьнуудые гаргашалга эрид хороо.

* * *

Хүдөөдэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Хүдөө нютагуудай ажалшад шэнэ юумэ үүсхэгшэдэй эрхим дүй дүршэлые, эрдэм ба техникын туйлалтануудые хэрэглэнэ. Энэнь — хүдөө ажахын техникын бүтээсэ дээшэлүүлхэ, ехэ нөөсэ бии болгохо, 1974 оной — юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ дүхэм нүхэсэл болоно.

И. ПЕТУХОВ, (ТАСС).

ХҮНЭЙ ХУБИ ЗАЯАН

...1945 оной февралиин 25-най үглөөгүүр гитлеровецүүд манай подразделенинүүд руу туйлай шангаар буудажа эхилээ. Артиллерийскэ батарейн тагнуулшан Георгий Волков дайсанай хойноhоо адаглан хаража байба. Снарядай тэhэрээн, hомоной эшхэрээн, уни утаан соогуур артиллеристнүүдэй окоп тээшэ нэгэ офицерэй мүлхижэ ябахые тэрэ гэнтэ харажархиба. Хүрэшэ стрелково полкын командир, подполковник гэжэ Георгий тэрэнние тэрэ дороо танижархёо hэн. Үни бодомжолонгүй Георгий Волков тэрэ командирые окоп руу түлхижэрхёод, өөрөө hурэхэ гэжэ байхадань, снаряд хажуудань тэhэршэбэ... Георгий Макарович тиигээд... Сүүдхэ тухай болоод мэдээ ороходоо, сэрэгэй госпиталь соо хэбтэжэ байба. Гараа, хүлөөшье хүдэлгэхэ аргагүй. Хэдэн үдэр соо шприцын зүүнэй үзүүрээр «эдеэлжэ» байгаа. Неделиин үнгэрхэдэ, хүлөө хүдэлгэхэдэнь үбдэгөөрөө нугарха шэнги болобо. Теэд гарнуудынь... Уданшьегүй сагаан халаадтай нэгэ хүн хажуудань ерээд, толгойгоо hэжэрхэ үедөө:

— Москвагай госпитальдо hаяар эльгээгты, — гэжэ захираа hэн. Тинхэдэнь Георгий ямар аюулай болоhые мэдэхэдээ: «Хоёр гаргүй аад, дэлхэй дээрэ амидышье ябаhанай хэрэг үгы..» гэхэ мэтэ уйдхарта бодолдо абтаа бэлэй.

...Москвагай госпиталь. Хүндөөр шархатаhан олон хүнүүдэй ёолохо, олойрхонь Волковой шэхэндэ дуулдахадал гэнэ.

Хэдэн олон сагаан халаадтай хүнүүд гарнуудыень хараад, хоорондоо юушье хөөрэлдэнэ хэбэртэй Георгий Макарович эдэнэрэй хөөрэлдөө ойлгоходоо: «Нам тухай бү оролдогты», — гэбэ.

— Ши ухэхэгүйш. Гарнуудыеш тайраха гэлсээбди, — гээд, сэхэ руунь табижархёод, тэдэнэр саашалшабад. Сэрэгэй хатуу сагта хүнэй хөөрэлдөөншье баhа тиимэ хатуу.

Хирургнууд баруун гарыень сарбуугаарнь, нүгөөдэ гарыень — тохоногhоонь дээгүүр тайражархёо гэжэ Георгий hүүлдэ мэдээ hэн. Тинхэдэ тэдэ хирургнууд яhа, мяхыень хоёр хурган дал адляар hалаатуулжа, Крухенбергын онол аргаар оёжорхиhон байгаа. Дайнай үедэ иимэ ехээр гэмтэhэн тула хүндэ туhатай ябахабшье гэжэ Волков хаанаhаа hанаха hэм даа. Гэбэшье... Георгий Макарович Волков госпитальhоо гараад, Кабанскын аймагай түрэл Колесово нютагаа бусаа hэн. Колхозой соёлой байшангай директорээр ажаллажа эхилбэ. Түрүүшээр бэшэжэ, hүүлээрнь зуража hурахын тулада Георгий Макарович үдэр бүри ямар ехэ оролдолго гаргаа гээшэб! Удангүй соёлой байшан өөрөө шэмэглэн гоёоhон, лозунг, плакадуудые бэшэдэг болоо hэн. Мүнөө Георгий Волков адлихан тэгшэ үзэгүүдээр нилээд hайнаар үгэнүүдые бэшэнэ, тоhон шэрээр өөрын зураhан хэдэн зураг гэрэйнь ханада үлгөөтэй байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай нэгэдэхи, хоёрдохи шатын орденууд, «Эрэлхэг зоригой түлөө» «Дайшалхы габьягай түлөө», «Кенигсберг хотые сүлөөлhэнэй түлөө» гэhэн медальнууд болон бусад шагналнууд Г. М. Волковой үбсүүе шэмэглэнэ.

Георгий Макарович Калининска областьhоо эхилээд Зүүн Прусси хүрэтэр хатуу шанга байлдаануудта хабаадаhан юм. «Эрэлхэг зоригой түлөө» медальда хүртэhэн ушарынь мүнөө эли тодоор hанагдадаг. Великие Луки хотые дайсанай гарhаа сүлөөлхын түлөө манай сэрэгшэд эрэлхэг зоригтойгоор тэмсэжэ байба. Адаглан харалгын пункт буудалгын газар хоёрой хоорондохи хэлхеэ холбоон гэнтэ таhаршаба. Энэ холбоо байгуулхын тула батарейн командир хоёр хүнние хойно хойноhоонь эльгээбэ. Теэд тэдэнэр hөөргөө бусаагүй... Тиихэдэнь Волковые эльгээбэ бшуу. Таhарhан утаhа оложо, холбоо байгуулха ёhотой байгаа. Бэрхэшээлтэй аюултай энэ даабари амжалтатайгаар дүүргэжэ, гитлеровецүүдэй шэбээлhэн бэхилэлтэ буудаха аргатай болоо hэн. Энэ дайшалхы даабарияа шадамар бэрхээр дүүргэhэнэй түлөө Волков «Эрэлхэг зоригой түлөө» гэhэн медаляар шагнагдаа hэн.

Георгий Макарович Волков нютагайнгаа, аймагайнгаа хүн зоной дунда хүндэтэй хүнүүдэй нэгэн юм. Нютагай зон тэрэнние долоо дахин сельскэ Соведэй депутадаар, хоёр дахин аймагай Соведэй депутадаар hунгаhан байна. 1967 ондо Совет гүрэн түрын зүгhөө Г. М. Волков «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа. Юуб гэхэдэ, Георгий Макарович соёлой байшангай директорээр 25 жэлэй туршада, сельскэ Соведэй түрүүлэгшээр хоёр жэлэй туршада ажаллаhан байна.

Эрхим ажалайнгаа түлөө Г. М. Волков РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй соёлой министерствын Хүндэлэлэй олон грамотануудаар шагнагдаhан байна.

Тэрэнhээ гадуур мүнөө Калининградска областиин пионернүүд болон комсомолшуудтай бэшэлсэдэг юм. 1945 ондо Калининградска областьдо баатарлигаар тэмсэн унаhан, урдань мэдэгдээгүй үшөө 200 хүнэй, нэрэ, обог тодорхойлообди гэжэ тэдэнэр бэшэнэ.

Г. М. Волковтоң үнэр баян юм. Тэдэнэр 5 үхибүүдтэй.

Гэртэнь ерэхэдэмнай, гэрэй эзэн үгы байгаа. Удангүй Георгий Макарович Волков рульдаа hуунхай «Запорожец» машинаараа хүрэжэ ерэбэ. «Запорожец» машина абахаhаа урид тэрэ мотоциклаарhье гүйлгэжэ туршаhан байгаа.

Фронтдо хоёр гаргүй болоhон иимэ коммунист Байгал шадархи Колесово тосхондо ажаhуудаг юм.

О. ЦЫБИКОВ,
манай штатнабэшэ корр.

42 ЖЭЛ ЖОЛООШОНООР...

Жара гаража ябаhан шамбай бэетэй хүнэй бензовоз машинада hуугаад, Бэшүүрэй АТХ-гай гаражhаа гаража ябахыень үглөө бүри хаража болохо юм. Павел Васильевич Костюнин талын харгыгаар табилуулжа ябахадаа, балшар бага наhаяа, ажабайдалай ямар зам дабан гараhанаа эжэлүүдгүй hанаандаа оруулдаг.

Эхэ эсэгэгүйгөөр үндыжэ, Казань хотын үхибүүдэй байшанда хүмүүжүүлэгдэhэн Павел Васильевич Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилhэн түрүүшын үдэрhөө фронт эльгээгдэhэн байгаа. Дайнай хэдэн фронт дабан гаража, Берлин хүрэтэр дайлалдаад, амгалан мэндэ бусажа ерэхэ хуби заяатай байhан. Дайнай эхилхын урда тээ трактористын жолоошоной мэргэжэл шудалhаниинь яаха аргагүй хэрэгтэй болоhон юм. Юуб гэхэдэ, Павел Васильевич бүхы фронтнууд дээгүүр жолоошоноор ябажа гараа. Эрэлхэг зориг, габьяа харуулhанайнь тэмдэг болгогдон Павел Васильевичай үбсүүн дээрэ «Улаан Одон» орден яларhан юм.

Волгын эрьедэ хүн болоhон нүхэр Костюнин дайнай дүүрэhэнэй hүүлээр аяар Бэшүүрэй аймаг зорижо ерээд, бүхы хуби залагаа эндэ үргэлжэлүүлhэн түүхэтэй. Эгээн түрүүн, жэл хахадай турша соо Калининай нэрэмжэтэ колхоздо жолоошоноор ажаллаhанайнгаа hүүлээр райпотребсоюзда, КПСС-эй райкомдо арба гаран жэлэй турша соо ажаллаа.

hүүлээрнь 1956 ондо Бэшүүрэй АТХ-да (автотранспортна ажахыда) ажаллахаар ороhон юм. Тэрэ гэhэнhээ хойшо тэндэhээ гараагүй. Дурсагдаhан ажахыда хүдэлхэ үедөө барилгын модо, түлишэ, мүн бусадшье ашаа шэрэжэ, даалгабаряа саг үргэлжэ дүүргэдэг байгаа, мүнөөшье дүүргэhээр.

Павел Васильевич энэ үе соо жолоошонойнгоо эрхэ нэгэшье дахин абтаагүй, тэмдэгшье хүүлэжэ үзөөгүй.

Ургаса хуряалгын эхилхэдэ, Павел Васильевичые жэл бүри тарялангай талмай дээгүүр үдэр hүнигүй гүйлгэжэ ябахыень хаража болохо юм. Нэгэтэ Красноярска хизаарай шэнэ газарай ургаса хуряалгадашье эльгээгдэhэн байгаа.

42 жэлэй турша соо автомашина нэгэшье гэнэ осолгүйгөөр жолоодоhон Павел Васильевич олон дахин магтаал хайрада, грамота, шангуудта хүртэhэн байха. Нүхэр Костюнин жолоошоноор хүдэлхэ үе соогоо хэдэн медаль, грамотануудаар шагнагданхай. Тэдээнэй тоодо «Германиие илаhанай түлөө», «Германиие илаhанhаа хойшо 25 жэл», В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн дурасхаалта медальнуудые, КПСС-эй райкомой, аймгүйсэдкомой грамотануудые нэрлэмээр.

Нүхэр Костюнинай олон удаан жэл ажаллажа өөрынгөө машинаар гаталhан замые тоолохо болоо hаа, энэнь дэлхэйн бүмбэрсэгые 40 дахин тойроhонтой адли.

Павел Васильевич үнгэрэгшэ жэлэй февраль hарада жара наhаяа хүсэжэ, амаралтада гарахаар болоошье hаа, үшөөл ажалаа орхихо дурагүй, бензовоз машинаа жолоодоhоор лэ ябана. Олон удаан жэл нэгэ газартаа хүдэлжэ хүндэтэй болоhон П. В. Костюнин автомобильна ажахынгаа эхин партийна организациин секретаряар hунгагданхай.

М. АШИРОВА,
хүдөө бэшэгшэ.

ФИЛЬМЫН ГЕРОЙНУУД —МЕТАЛЛУРГНУУД

ТБИЛИСИ. Руставиин металлургнуудай ажабайдал, ажалда зорюулагдаhан «Леван Хишашели» гэжэ уран hайханай кинолентэ «Грузия—фильм» студида буулгагдаба. Энэ фильм Г. Панджикидзиин «Седьмое небо» гэhэн романай удхаар буулгагдаа. Залуушуулай зүб харгы зам олохо, заводой коллективтэ hайн абари зан хүмүүжүүлгэ тухай шэнэ кино-зохёол харуулна.

Тбилисиин гүрэнэй университедэй студент Виктор Когошвили мартенэй цехэй начальнигай — гол геройн ролиие гүйсэдхэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

ФУТБОЛ

ХОЁР ОЧКО НЭМЭЭГДЭБЭ

СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг табадахи зонын футболистнуудай дунда гурбадахи уулзалга үнгэргэгдэбэ. Манай «Сэлэнгэ» командын футболистнуудтай ээлжээтэ уулзалгаяа үнгэргэхөөр Нижний Тагил хотын «Уралец» команда ерэhэн байна. Айлшаар ерэhэн футболистнууд СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэдэг наадануудта оройдоол дүрбэдэхи жэлээ хабаадалсажа ябана. Мүрысөөнэй таблицануудта ходо hүүлшын hууринӱудай нэгые эзэлдэг юм.

Байгша ондо үнгэргэгдэжэ эхилhэн наадануудаа «Уралец» командын футболистнууд Алас-Дурна зүгhөө эхилхэдээ, бирагүйгөөр үнгэргэжэ ябана. Эдэнэр түрүүшынгээ наада Благовещенскын «Амур» командын стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, талмайн эзэдтэ 2:1 тоотойгоор шүүгдээ hэн. Хоёрдохи наадандаа Шэтын «Локомотивта» мүн иимэ тоотойгоор шүүгдээ.

Уржа үдэшэлэн «Сэлэнгэ» командынгаа хоёрдохи наада хараха дуратайшуул стадиондо олоороо суглараа. Красноярск хотоhоо наада үнгэргэхөөр ерэhэн Бүхэсоюзна категориин судья Владимир Митавский наада эхилүүлээ.

... Нааданай эхилhээр 38-дахи минутын ябажа байхада, «Сэлэнгын» футболистнууд дахинаа добтолжо ороно. Эндэ талмайн алишье заха руу хурдан солбоноор харайжа ошодог Валерий Михнов тэг дундаhаа абаhан бүмбэгээ алдангүйхэнөөр, айлшадай хамгаалагшадые мэхэлжэ ябаад, урагшаа гаража ябатараа, тэрэнээ гэнтэ Юрий Калашниковтаа дамжуулжархиба. Хододоо бэеэ зэhээд ябадаг Калашников тэрэнэй оншотойхоноор сохижо, айлшадай ворота руу оруулжа, стадиондо сугларагшадые баясуулна. Нааданай түрүүшын хахадай дүүрэтэр айлшад харюугай бүмбэгэ сохижо оруулха hэдэлгэ хэдэн удаа яhала hайнаар эмхидхэбэшье, бираагүй.

Хоёрдохи хахадай эхилхэдэ, «Сэлэнгэ» командын футболистнууд үшөө hайн добтолгонуудые хэжэ ороно. Зүгөөр айлшадай футболистнууд — СССР-эй спортын мастернууд Михаил Васеев, Александр Брызгалов, командын капин Виктор Сафронов болон бусад хэдэн удаа нааданай гурим эбдэнэ. Мүрысөөнэй судья эдэ бүгэдын түлөө ялын бүмбэгэ сохюулха болоно. Нэгэ тиимэ ялын — 11 метрэй бүмбэгэ Юрий Калашников мэргэн аад, эршэтэй шангаар сохижорхино. Энээгээр — 2:0 тоотойгоор манай командын футболистнууд айлшадаа шүүжэ, үнгэргэгдөөд ябаhан хоёр уулзалгадаа дүн хамта 4 очкотой болобо.

Удаадахи наадан майн 14-дэ, манай стадион дээрэ үнгэргэгдэхэ. Айлшаар Тюмень хотын «Нефтяник» команда ерэхэ болонхой.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

БАЙГАЛ ШЭНЖЭЛЭГДЭНЭ

Зүүн Сибириин зэндэмэни-Байгал дэлхэй дээрэхи эгээл гүнзэгы нуур юм. Байгалай амитанай болон ургамалай аймаг тон шухаг, hонирхолтой. Байгалай амитадай дүрбэнэйнь гурбадахи хуби гансал энэ нуур соо ажамидардаг болоно.

Мүнөө СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин таhагай Лимнологическа институдай бүлэг мэргэжэлтэд мүнөө эндэ шэнжэлгэнүүдые хэжэ байнхай. Элдэб гүнзэгыдэ ажамидардаг амитадые шэнжэлэн үзэхэ зорилготойгоор уhанай гүнзэгыдэ телевизионно түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: (дээрэhээ доошоо) — Байгалай кристаллнууд — нуурай мүльhэн; телевизионно аппаратура тодхогдожо байна; шэнжэлэгшэдэй ажалай үдэр түлэг дундаа.

ТАСС-ай фотохронико.

Карпов—түгэсхэлэй нааданда хабаадахань

ЛЕНИНГРАД. 23 наhатай Ленинградай гроссмейстер Анатолий Карпов арбан нэгэдэхи наадандаа Борис Спасскиие шүүжэ гараад, түгэсхэлэй нааданда хабаадалсаха эрхэ олобо. Тиин шатараар дэлхэйн түрүү hуури эзэлхын түлөө хабаадалсаха эрхэ олохоор үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй нааданда Ленинградай гроссмейстер Виктор Корчнойтой наадаха болобо.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, (эхин). СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтада зорюулагдаhан материалнууд. Республикын болон орон доторой hүүлэй шэнэ hонин.

Хоёрдохи хуудаhанда: КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ (түгэсхэл). «hайжаруулагдаhан олон жэлэй бэлшээринүүдтэ — онсо анхарал». — Г. Куликовой статья. «Электропоезднууд» — В. Штеренбергын корреспонденци.

Гурбадахи хуудаhанда: «Багульник» — уран зохёолой тематическа хуудаhан.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: Нютаг нютагай hонин.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Дамжуулгын программа. 18.05 — «Чудо-тыква» — куклануудай фильм үхибүүдтэ харуулагдаха. 18.35 — Теле-панорама. 18.55 — Классическа хүгжэмэй концерт. 19.25 — Хоца Намсараевай 85 жэлэй ойдо. 20.10 — Киножурнал. 20.20 — «Пропагандистнар болон шагнагшадта туhаламжа» гэhэн дамжуулга. 20.40 — Кино-очерк. 21.00 — «Түрүү яүй дүршэлые — хүдөө нютагуудта» (буряадаар). 21.20— Соносхолнууд. 21.25—Уран hайханай фильм. 23.00 — «Блантерай дуунууд» гэhэн фильм-концерт.

«Орбита». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.00 «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Танай гэртэ» — хүгжэмтэ программа. 20.00 — «Озеро студёное, ласковое» — телевизионно документальна фильм. 20.15 — 20.25 — Забhарлалга. 20.25 — Уласхоорондын панорама. 21.00 — «Песня далёкая и близкая». 21.30 — Чехословакиин Социалис Республикын телевидениин концерт.

ХИЛЫН СААНАhАА
ТЕЛЕФОН·ТЕЛЕГРАФ·РАДИО

БЕРЛИН

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ПОЛИТИКА

ТАСС

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай туйлаhан илалта социализмын үзэл сурталай булюу байhые гэршэлэн харуулаад, хүн түрэлтэнэй түүхэдэ эрид ехэ хубилалта хээ бэлэй. Дэлхэйн социализмын байгуулалта бии болоо. Немецүүдэй газар дээрэ хүдэлмэришэд, таряашадай анха түрүүшын гүрэн байгуулагдаа hэн. Уласхоорондын хүсэнүүдэй тэнсүүри социализмын ба эб найрамдалай аша туhада үндэhөөрөө хубилаа гэжэ «Нойес Дойчланд» газетэ түрүү бэшэг соогоо бэшэнэ.

Үнгэрhэн 29 жэлэй турша соо Советскэ Союз дэбжэлтын ба эб найрамдалай хүсэн түгэлдэр хэрэм байhанаа үшөө дахин гэршэлэн харуулаа гээд газетэ тэмдэглэнэ. КПСС-эй XXIV съездын баталан абаhан Эб найрамдалай программа хадаа Варшавска договорто бата нягтаар жагсаhан хани нэгэдэлэй, дэлхэйн түрүү үзэлтэй, эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдэй программа болонхой.

Эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ империализмын ээрхэг түримхэй хүсэнүүдэй эсэргүүсээшье hаань, шахардуу байдал hулаpуулха гээшэ мүнөө Европо түби, мүн бүхы дэлхэй дээрэхи хүгжэлтын тодорхойлхы шэнжэтэй шэглэл болонхой гээд энэ статья соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Дэлхэйн хоёрдохи дайнай болон Европодо дайнай hүүлээр болоhон хүгжэлтын дүнгүүд уласхоорондын эрхын ёhоор баталагданхай, энэнь бидэндэ шухала баримта болоно гээд газетэ үргэлжэлүүлнэ. ФРГ-тэй баталагдаhан договорнууд, Мюнхенэй договорые усад халга, ГДР-тэй олон гүр нүүдэй дипломатическа ха рилсаа байгуулhан, тэрэнии ООН-до абаhан ушар, тэр шэлэн аюулгүй байдал асуудалаар бүхы Европ зүблөө зарлаhан ушар ер дүйн сагта бата бэхи найрамдал байгуулха, Ев ропын гүрэнүүдэй хоорон ашатай туhатай харилс байгуулха бодото шэнэ ар боломжо олгоhон байна.

Варшавска договорто баададаг гүрэнүүдэй По тическэ зүбшэлэлгын кон тедэй тээсгэн болоhон зү лөөн эб найрамдал ба аюу гүй байдал сахиха хэрэг зорюулагдаhан политика үргэлжэлүүлхэ гэhэн зори го тодорхойлоо. Эб найра далай энэ зорилгодо ур тээнь өөрынгөө хуби орvулhан ГДР энэ эгэ hайн hайхан зорилгын дү гэгдэхын тулада саа даашье оролдохо байха гэ энэ статьягай түгэсхэл хэлэгдэнэ.

ЖЕНЕВЭ

Элүүрые хамгаалха бүхэдэлхэйн ассамблей

ТАСС

Элүүрые хамгаалха бүхэдэлхэйн ассамблейн XXVII сесси Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо нээгдэбэ. Элүүрые хамгаалха бүхэдэлхэйн эмхидэ (ВОЗ) хабаатай 139 оронhоо 500 гаран делегат, адаглагшад, ООН-ой ба правительствада ородоггүй эмхинүүдэй түлөөлэгшэд хүдэлмэридэнь хабаадана. СССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Д. Д. Венедиктов Совет делегациие толгойлно.

Оршон тойронхи байгаалиие, хүнэй элүүрые хамгаалха талаар гүрэнүүдэй уласхоорондын харилсаанай асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэлэгдэхэ байна.

Медико-биологическа шэнжэлэлгэнүүдые үргэдхэхэ, залан хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ВОЗ-ой дүүргэдэг үүргэ тухай асуудал СССР-эй делегациин үүсхэлээр зүбшэн хэлсэлгэдэ табигдаа. Ассамблейдэ хабаадагшад онкологическа шэнжэлэлгэнүүдэй талаар удаан болзортой уласхоорондын харилсаа холбоо тогтоолго түсэблэхэ тухай hанамжануудаа хэлэхэ юм.

Гвиней-Бисау гэжэ Республикые ВОЗ-до абаха тухай, ВОЗ-ой Гүйсэдхэхэ комитедэй шэнэ гэшүүдые hунгаха тухай асуудалнууд зүблэхэ зүйлдэ оруулагдаа.

ТОКИО

„Совет социалис Сибирь" гэжэ выставкын амжалта

ТАСС

«Совет социалис Сибирь» гэжэ выставкын дүүрэхын урдахи hүүлшын үдэр Японой 30 мянга гаран хүн зон эндэ орожо хараа. Нёдондо жэлэй декабрь hараhаа хойшо 650 мянга шахуу хүн совет выставкые хаража, Советскэ Союзай үргэн ехэ энэ райондохи коммунис байгуулалтын туйлалтануудтай танилсаhан байна.

Сибириин арадуудай байдал, ажал хүдэлмэри, түүхэ, тус хизаарай байгаали тухай хөөрэhэн 7 мянга гаран элдэб зүйл Токио хотын түбтэхи Коракоэн гэжэ парк соо энэ выставкэ дээрэ харуулагдаа. Энэнь «Экспо-70» гэдэг бүхэдэлхэйн выставкэhээ хойшо Японоо нээгдэhэн гадаадын эгээл ехэ выставкэ болобо.

Выставкые харагшад совет артистнуудай бэлиг шадабаритай танилсаа, номуудые, пластинкануудые, элдэб янзын бэлэгүүды худалдан абаа.

Совет Сибириин байга лиин нөөсэ баялигууд вы тавкэ дээрэ ехэ hуури э нэ. Выставкэдэ орожо хар хадаа, Японой хүн зон С бириин экономическа а боломжонуудтай бүрин нилсаба.

Энэ выставкэ Японой о нийтын, худалдаа наймаан түлөөлэгшэдэй анхарал таhан, hонирхол үүсхэhа байна.

Тус выставкэ шухала уд шанартай хэмжээ ябууд болоо гэжэ Японой гада дын хэрэгүүдэй минис М. Охира тэмдэглэбэ.

Энэ выставкэ «Сибири байгаалиин нөөсэ баялигу дые шэнжэлэн олохо, яп совет харилсаа үргэдх хэрэгтэ ехэ туhа хүргэб гэжэ Японой худалдаа на маанай-промышленна па тын президент С. Нага мэдүүлбэ.

ПАРИЖ

hунгалтын урда тээхи кампани эхилээ

ТАСС

Францида президентые hунгаха щунгалтын хоёрдохи шатын урда тээхи түсхай кампани эхилээ. hунгалтын хоёрдохи шата майн 19-дэ үнгэргэгдэхэ юм. hунгалтын нэгэдэхи шатые үнгэргэhэнэй hүүлээр hунгуулиин список соо хоёр кандидадуудай нэрэ үлөө. Зүүнэй хүсэнүүдэй хамтын кандидат, социалис партиин нэгэдэхи секретарь Ф. Миттеран, экономико болон финансын министр В. Жискар Д'Эстэн гэгшэд эгээн олон дуу абаhан байна. Мүнөөдэр үдэшэлэн президентын тушаалда hууха хоёр кандидадуудай хөөрэлдөөн болохо байна. Энэ хөөрэлдөөн Франциин телевиденеэр дамжуулагдаха юм.

hунгалтын урда тээхи кампани майн 17-до дүүрэхэ.

ПАРИЖ

Эб найрамдалай асуудалнууд—гол анхаралд

ТАСС

hуралсалай, эрдэм наукын ба соёлой асуудалнуудаар (ЮНЕСКО) нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Парижда байдаг штаб-квартирада «эб найрамдалай хуралдаан» хүдэлмэреэ эхилбэ. Тэрэнэй хүдэлмэридэ олон оронуудай, тэрэ тоодо СССР-эй, ГДР-эй, Венгриин, Бөлгариин, Румыниин, Франциин, США-гай, ФРГ- гэй, Австралиин, Ливанай, Аргентинын элитэ эрдэмтэд, нийтын ба шажан мүргэлэй ажал ябуулагшад хабаадалсана. Эб найрамдалай түлөө тэмсэлэй асуудалнуудаар хуралдаанда хабаадагшадай hанамжаяа халан абалсахын тулада ЮНЕСКО-гэй үүсхэлээр энэ хуралдаан зарлагдаhан байна.

Түрүүшын заседани дээрэ совет профессор Д.В. Ермоленко үгэ хэлээ. Эб найрамдалай, харилсаа холбооной үзэл суртал тайлбарилан дэлгэрүүлхэ, рас мын ба милитаризмын но нолшодые эрид шууд э шэлхэ хэрэгтэ эрдэм на кын, соёл культурын аж ябуулагшадай эдэбхитэй хабаадалсалгын удха ша рые тэрэ онсолон тэмдэгл

Үзэл сурталай талаар э дэб янзын хараа бодол ба римталдаг хүнүүдэй эб на рамдалай аша туhада хари садаг байхань тон шуха гэжэ батаар этигэнэб гэ энэ хуралдаанда хабаад ша, ГДР-эй элитэ эрдэм Эб найрамдалай Бүхэд хэйн Соведэй гэшүүн пр фессор П. А. Штайнигг ТАСС-ай корреспондент мэдүүлээ. Эб найрамдал дуратай хүсэнүүдэй Мо вада болоhон бүхэдэлхэ конгресс энээндэ толот гэршэ болоно.

«Эб найрамдалай хур даанай» хүдэлмэри майн болютор үргэлжэлөө.

ЛОНДОН

Правительствада хандалга

ТАСС

Англиин сэрэгэй гаргашые дары хороохо гэhэн эрилтэтэйгээр парламентын хэдэн гэшүүд — лейбористнүүд правительствада хандаба.

Сэрэгэй промышленностьда зорюулагдаhан зөөрине Англиин буу зэбсэг гаргадаггүй үйлэдбэритэй холбоотой экономико хүгжөөлгэдэ зорюулха гэhэн эрилтэ общинын палатада оруулhан тэдэнэй резолюци дотор табигданхай.

hунгалтын кампаниин үедэ лейборис партиин удамаршаа сэрэгэй гаргашые жэлэй туршада миллиард фунт стерлингээр хороохо гэжэ hунгагшадтаа үгээ үгэhэн юм.

ПАРИЖ

ПОРТУГАЛИДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Профсоюзуудые ажалшадай хуулита түлөөлэгшэ гэжэ мэдэрхэ, ээзд баяшуултай тэдэнэй баталhан бүхы договорнуудые баталха гэжэ Бэеэ хамгаалгын национальна совет Лиссабондо мэдээсээ.

Лиссабоной дээдэ hургуулинуудай олон мянган студентнүүд митинг үнгэргөө. Тэндэ үгэ хэлэгшэд орон соохи политическэ байда шухала асуудалнууд ту хэлээ. нийтын байдалые мократизацилха талаар Б хамгаалгын национальна ведэй хэмжээнүүдые hайш гаа.

Гэхэ зуура, фашис эт дүүд хуушан байдал бус ха гэжэ эрмэлзэхэ юм, политическэ олон а ябуулагшад оронойнгоо нийтые hэргылнэ.

«Спортлотогой» үнгэргэгдэhэн жээтэ нааданай дүн иимэ: «Спортл —49 (даам), 42 (хүндэ атлетикэ), (академическэ hэлюурдэлгэ), 11 спорт), 38 (hур харбаан), 8 (бокс).

«Спортлото-2»: —24 (сана), 12 но-моторно спорт), 8 (бокс), 23 атлетикэ), 32 (уhа руу hүрэлгэ), (волейбол).

Удаадахи наадан Москвада, майн 20-до үнгэрг (ТАСС

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактор 54-54, приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секрет — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сель хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитац 56-23, промышленности и строительства — 61-35, ветского строительства и быта — 69-58, культуры школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, мации — 34-05, общественная приемная — 56-62, шичное бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

 □ Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-02409. Заказ № 004